

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HURDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Kedd, november 17.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Az obstrukció ellen.
A képviselőház hírese.
Hieronymi programja.
Az aradi állami tisztviselők szervezkedése.
Csalány tábornok távozása.
Az aradi kulturpalota.
Tisza az elasz borvámáról.
Schwitzer táborazernagy Bosznia kormányzója.
Egy színésznő halála.
Politikai érdekességek.
Öngyilkos magyar gróf.
A marha és a lómarha.
Tárcs: Djouhera. Irta: Pierre Louys.
Csarnok: Eupraxia. Vlahatza Alexandrije.

Az obstrukció ellen.

Arad, november 16.

Az ugynevezett „harcoló ellenzék“ vidám mulatságát, a most folyó obstrukciót egyre-másra érik a lesújtó kritikák. Vasárnap két helyen is történt ez. Az *Országos Ipar-egyesület*, az ország iparosainak közvéleménye nevében erélyesen elítélte az obstrukciót, s *Hieronymi Károly Szatmárott* a választók nagy helyeslése közben szálította le azt a kellő értékére.

Ezek a megnyilatkozások is tanúságai annak, hogy a nemzet most már aggódva nézi a veszedelmes játékot, melyet a képviselőházban az ő veszedelmére folytatnak.

Bent a ragyogó, drága palotában a józan ész elvesztette befolyását és tekin-

télyét, a féktelen veszedelmek ragadják a törvényhozókat a halálos mélységű örvény felé. És a nemzet tehetetlenül kénytelen tűrni ezt a rettenetes játékot.

Igazán csodálatos, hogy a nemzet még föl nem lázadt és haragja tüzével fel nem perzselte az egész parlamentet, mely a legnagyobb vakmerőséggel visszaél a nemzet bizalmával.

Vak a ki nem látja, hogy a fán egyetlen virág se volt, tehát nem lehet rajta gyümölcs. Mire várjon tehát a nemzet, mikor határozottan tudja, hogy ebben a képviselőházban nincs minek megérnie, nincs a mi a nemzetet a hosszú meddőség után a siker kövér esztendejének dus aratásával biztathatná.

A képviselőválasztások 1901. október elején voltak. Két esztendő telt el azóta és e két év alatt a törvényhozás a szó legsivárabb értelmében semmit sem csinált, csak veszekedett.

Kétségbeejtő a dologtalanságnak ez a lelkiismeretlen merészsége akkor, midőn a nemzet lázas, megfeszített munkára van utalva, hogy mulasztásait helyrehozhassa s a nemzeti állam kiépítésében üdvös törvények alkotásával megállás nélkül előre haladhasson.

Azonban mit ér a siránkozás, holott ezzel a kibontakozás útja meg nem található?

Az ellenzék részéről belátást, meghiggadást már nem várhat a felzaklatott nemzet. Viszont a szabadelvű párt sem

teljesítette kötelességét s nem volt hű sáfárja a nemzet rábizott javainak.

Kétségtelen tehát, hogy más megoldás ily körülmények közt már lehetetlen: az egyedüli megoldás a csomó kettévágása.

Az ellenzék harcot folytatott Bánffy ellen, kormányzása végén Széll ellen, az első perctől fogva a bukás pillanatáig Héderváry ellen és most harcot folytat Tisza ellen. A harc fegyverei kétélűek: elvi és személyi tűz kohóján köszörülődtek ki.

Lehet-e remélni békés kiegyenlítést? Nem lehet! Mire való hát az időfecsérlés? Az erők pazarlása. A hét sebből vérző nemzet halálra izgatása?

Álljon elő Tisza István gróf miniszterelnök és legyen valóban erős. Nem erőszakos, hanem igazán erős, önmagával az ellenzékkel és az egész nemzettel szemben. Álljon elő és mondja ki nyíltan: Nem akar törvényen kívül álló helyzetben választásokat. Ezért kéri az állapot megszüntetését, a költségvetési felhatalmazás és az ujone jutalék egy óra alatt való megszavazását arra a célra, hogy a képviselőházat ezután rögtön fel lehessen oszlatni s az új választásokat azonnal el lehessen rendelni.

Ez világos, határozott, erős cselekedet lenne, mely igenis megteremné az érett gyümölcsöt. Mert az ellenzék egy év óta a nemzetre hivatkozik, azt állítja, hogy a nemzet akaratát képviseli. Lehetetlen te-

Djouhera.

Irta: Pierre Louys.
(Franciából.)

Walter H., akinek neve annyira ismeretes ma, hogy felesleges volna azt teljesen kiírni, negyvennégy óran át barátom volt. Egy véletlen hozott össze bennünket, mely majdnem életünkbe került.

Anélkül, hogy ösmertük volna egymást, mind a ketten a „Barcelona“ hajóval indultunk, amely Tanger, Gibraltár és Oran között parti közlekedést teljesít. A tenger erősen viharzott. A spanyol lapok, melyeket Malagában vásároltunk össze, tele voltak a királyi flotta „Reina Regenta“ nevű gyönyörű páncélos hajó elsüllyedésének leírásával. Négyezerötvenen — matrózok és tisztek — pusztultak el a borzasztó viharban. Jól emlékszem, minő hatással volt rám a fekete lista, mely a halottak neveit feltüntette. Az első oldal fekete szegélyvel jelent meg. Az admirálistól kezdve az utolsó matrózig mindenki elpusztult a hajón.

Éppen a napon minket is vihar ért, amely csak fél óráig tartott, de alig hagyta el hajónk azt a sötét sárga vonalat, mely a nyílt tengert jelzi, újból ránk csapott a vihar. Tombolt, táncolt s a hajó, melyet egészen jobb oldalára döntött, recsegett, remegett, mint a megriadt madár, melyet vihar ér utol.

Hatalmas hullámok csaptak át a hajón, melyet egészen elárasztottak vízzel.

Egész éjszaka tartott a pokol-tánc. Néha felcsapta hajónkat a vihar a hullám tetejére s úgy játszott ott vele, mint a felszökkenő vizugár az üres tojáshejjal. Voltak pillanatok, amikor halotti csönd állott be, mintha csak elsüllyedtünk volna...

Amikor másnap reggel a vihar után a hidra léptem, egy magas növésű, fehér burnuszba burkolt barna marokkói közeledett a kapitány felé.

— Mikor leszünk Melillában? — kérdezte — Melillában? Nem egyhamar, barátom. Két hét múlva, amikor visszatérünk.

— Mit mondasz? Tizennégy nap múlva? Az lehetetlen. Nekem még ma Melillában kell lennem.

— Jól van, de akkor Nemoursban ki kell szállanod s onnét eljuthatsz Melillába. Ilyen viharos időben nem tehetem ki a veszélynek hajómat s ki sem köthetek.

Az arab fogait csikorgatta dühében, azután visszament a hidról s komor tekintetével sokáig kísérté hazája partjának lassan elmosódó körvonalait, melyek elvesztek a láthatáron.

Amikor az étterembe léptem, majdnem üres volt. Az ötven utas közül csak ketten hagyták el kabinjukat. Egy merész utas, S. marquis egy francia képviselő anyja volt az egyik s Walter H. a másik, aki csakhamar meg is szólított.

— Ot évig éltem Marokkóban s most Mar-

seillen, Konstantinápolyon s Batumon át Perzsiába utazom. Mondja csak, szereti ön az arabokat? kérdezte tőlem.

Walter H. akkor huszonkilenc éves volt. Arcát megbarnította az afrikai nap, de azért a borotválkozásra oly nagy gondot fordított, mint ha Oxfordban élt volna s modorában szerette a franciát utánozni. Marokkót keresztül-kasul bejárta s pompásan beszélt arabul.

— Ah, ön csak Fez és Marakech között ösmérheti meg az igazi arabot. Másutt, mint török, francia vagy angol alattvaló, tel esen elvesztette fénye nemességét. A kereskedést üzö tripoliszi, a szelid tuni zi kék selyem ruhájában, az algieri hivatalnok az európai hatalmak nyom sa alatt meghajolt.

De Marokkóban... Ott még élt egy régi néptörzs, amely a világ kezdete óta szabad volt. Azt hiszem, ez az egyetlen teljesen szabad nép a földön. Nyolc millió független ember él ott, fiai azoknak s nagy hódítóknak, akik egy szép napon egy nyargalással az indiai tengertől a Loire-ig vágta'tak s azután ismét visszatértek. Ezek a híres szaracénok voltak. Nézze meg ezeket az embereket Erdemes!

Fközben horgonyt vetett hajónk. Nemours elterülve feküdt szemünk előtt, mögötte a Középtenger. Nemours az egyetlen marokkói terület, hol francia zászló leng.

Csonakba ültünk, amely partra vitt. A marokkói jókedvűnek látszott, ő is velünk jött s a pad közepén foglalt helyet.

Jól szemügyre vettem.

hát, hogy azt is megobstruálja, ha a kormány a nemzet itéletére bizza a döntést.

Allapítsa meg maga a nemzet: mit akar?

Becsületes ember meg nem gyanúsíthatja a nemzetet azzal, hogy ne tudná akarátát érvényesíteni a választásokon?

A nemzeti közvélemény bizonyára megérelte az elhatározást és nincs olyan erőszak, fenyegetés, csábítás, mely a szabad nemzetet akarata korlátlan érvényesítésétől eltántoríthatná.

Miért ne egyeznék hát bele a törvényes új választásokba minden párt, melynek lelkiismerete tiszta, öntudata nyugodt s mely bátran léphet a nemzet ítélőszéke elé?

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 16.

Perczel Dezső házelnök a szombati ülés végén arra kérte a képviselőket, hogy pontosan jelenjenek meg az ülésen, melynek kezdete tíz órára van hirdetve. Az elnök pontosan meg is jelent, de nem úgy a tisztelt honatyák. Tíz órakor délelőtt még csak egy pár képviselő lézengett a folyosón, kongóan üres volt a terem és az ülés megnyitására még csak gondolni sem lehetett. Lassan-lassan mégis összeverődtek annyian, hogy az ülés megnyitását meg lehetett kockáztatni. Ez délelőtt egy negyed tizenegykor történt, vagyis egy negyed órával korábban mint máskor. A házelnök úgy látszik pontoságra akarja szoktatni a Házat, mely eddig teljesen megszokta, hogy a tíz órai ülésmegnyitás féltizenegyet jelentsen.

Egyébként is megiehető részvétlenség mellett indult a mai ülés. Egy kis személyes felszólalás és válasz után rögtön Nessi Pál beszélt hosszasan és obstrukciósan az ujoncjavaslat ellen, de igazán nem lehet zokon venni, hogy Nessi iránt nagyobb érdeklődés nem tudott keletkezni. Ugysem az volt a fontos az ő beszédében, hogy mit, hanem az, hogy meddig beszélt.

Burnusza kámzsáját merészen visszahajította, szép feje büszkén ült széles vállán, öntudatos nemesség ült arcán s szemének kifejezésében. Keskeny ajka s finom metszésű orra a tiszta faj karakterét sejtették benne.

Walter H. beszédbe egyeledett vele. El Hadj Omar sőt nyitotta fehér burnuszát s óvatosan, majdnem áhitattal egy rövid kardot húzott elő s keresztbe rakva, elének tartotta.

— Nézzétek, ez azután fegyver.

A kard körülbelül karjának két harmadáig ért. Markolata kicsi de erős volt. A pengéje kékesfekete volt s keskeny aranyszegélyvel díszítve.

El Hadj Omar gondosan nézegette a finom pengét. Végighuzta rajta ujjait s amikor a hegyéhez ért vele, gyorsan elkapta, mintha ott tűz ütött volna ki a kardsból.

— Ezzel ölt meg bátyám egy embert és egy nőt Jó penge. Egyetlen dőfessel ölte meg mind a kettőjüket.

Egy férfit és egy nőt? Kíváncsiak voltunk a történetre. A marokkói vonakodott, de azután nem állhatta meg szó nélkül.

Leheveredtünk a zöld pázsitra, amelyet tarka virágerdő borított.

Ebben a paradicsomi völgyben hallottam a következő mesét:

El Hadj Omarnak volt egy fivére Mahmoud ben Abd-el-Nebi.

Mahmoudnak három felesége volt s nem is gondolt arra, hogy egy negyediket is vegyen a házhoz, amikor egész váratlanul elébe került egy fiatal leány, akibe halálosan beleszeretett.

Nessi pedig beszélt elég sokáig, ami viszont azt jelenti, hogy a csöndes obstrukció mégis csak csinálódik lassan-lassan.

Az ülésről tudósításunk itt következik:

A képviselőház ülése november 16-án.

Perczel Dezső elnök egy negyed tizenegykor nyitja meg az ülést.

A jegyzőkönyv hitelesítésénél történt ma is az első felszólalás.

Ujon Gábor arra kéri az elnököt, rendelje el, hogy ezentúl az előadói emelvényről olvassák fel a jegyzőkönyvet, mert így nem lehet hallani.

Perczel elnök: Kijelenti, hogy hatáskörében így fog rendelkezni. (Helyeslés.)

Az elnök jelenti ezután, hogy a házszabályok 204. §-a értelmében megengedte, hogy Molnár Akos a szombati ülésről elmaradt sürgős interpellációját a mai ülés végén mondassa el. Egyben elrendeli, hogy a Ház multikori határozatához képest a bíráló és az összeférhetlenségi bizottságok új tagjai tegyék le esküjüket.

Réthy Mihály, Kelemen Béla és Bertha Odön bíráló bizottsági tagok, majd Popovics Vári István, az összeférhetlenségi bizottság tagja leteszik a Ház színe előtt az esküt.

Ezután következik az irományok előterjesztése, majd személyes ügyben Nosz Gyula kér szót.

(Egy interpelláció utóhangja.)

Nagy Gyula a Ház szombati ülésén a kormány tártal birtokvásárlása dolgában interpellált s felhántorgatta, hogy Szepesmegyét miképpen készítette bele a kormány a birtokeladásba. Münnich Aurél, mint a Kárpát-egyesület elnöke is személyében érintve találván magát, már a szombati ülésen reflektált az interpelláló egyes megjegyzéseire. Erre felelt ma Nagy Gyula.

Nagy Gyula: Tiltakozik az ellen, hogy ő személyes érdekből támadta volna Szepesmegye közigazgatását, mert inkább anyagi károsodása volt belőle. A mi pedig azt illeti, hogy ő vaiait is rágalmozott volna, hivatkozik arra, hogy ő konkrét adatokat hozott fel.

Münnich Aurél: E felszólalás ellenében utal arra, hogy a kiküldött tizenkettes bizottságnak memorandumát a megyei közgyűlés egyhangúlag fogadta el és az ellenzék egy tagja sem emelt ellene óvást. Hogy pedig a konkrét adatok mennyit érnek, bebizonyosodik abból, hogy a bizottság egyetlenegy vádat sem talált alaposnak.

Ujon Gábor: Az teljesen lehetetlen.

Djouhera volt a leány neve, Djouhera egy gyöngy neve. A tuniszi sivatagból való volt s falujának egyszerű ruhájában, egy vörös tunikában járt, melyet jobbfelel nyitva hagyott, úgy, hogy jobb keble látható volt. Ugy monddta, hogy pásztor volt az apja. Szép volt, még az álomban sem láttam szebbet, mint Djouhera.

Mahmoud boldogtalannak érezte magát, amikor a leánnyal találkozott, mert a leány fődétlen arccal járt s mindenki láthatta ajakát.

Hogy magáévá tehesse a lányt, megszöktette s azután feleségül is vette, hogy istennek tetsző dolgot kövessen el.

De az istennek nem tetszett Mahmoud cselekedete.

Mahmoudnak el kellett volna válnia három feleségétől, s hogy ezt keresztül vihesse, a kadi beleegyezését is meg kellett volna nyernie.

Djouhera ko látlan urnő lett Mahmoud házában s amikor már minden az ő szeszélyének engedelmeskedett, más diadalok után vágyott más férfiakat is le akart lázni.

Kik voltak a szeretői? Ki számlálhatta meg őket? Fátol nélkül jelent meg esténként a terasszon ha egy férfi felvetette rá tekintetét, rámosolygott.

Egy este nagyon szeszélyes kedvében volt s ekkor szeretett bele Abdallahba. Abdallah szegény volt, mint egykor a leány; nyáron a mezőkön, télen a mecsetekben aludt.

Szenvedélyes szerelmet ébresztett a le-

Münnich Aurél: A memorandumot majd rendelkezésére bocsátja Ugronnak és ha Ugron annak elolvasása után sem ad szólnak igazat, akkor Ugrontól bocsánatot fog kérni.

Az ujoncozási vita.

Ezzel a Ház rátért a napirendre, az ujoncozási vita folytatására.

Nessi Pál a mai nap szónoka. Azzal a kijelentéssel kezdi, hogy e javaslat törvényerőre való emelkedését minden tőle telhető erővel meg fogja akadályozni. Kibontakozás szerinte nem lehet más, mint a nemzeti jogok megadása. A régi katonai javaslatokat nem vonták vis za, csak felfüggesztették. Vissza fognak venni jönni.

Kubik Béla: Csak próbálják meg!

Münnich Aurél előadó: Ki mondta ezt az uraknak?

Kubik Béla: Ornagy ur! Ornagy ur! (Derűtség.)

Nessi Pál: Örömet fejezi ki azon, hogy a honvédelminiszter beszédében a hazafias magyar érzés szólalt meg. Reméli ne csak szavaiban, hanem ténykedéseiben is a magyar hazafiasság fog megnyilatkozni. Ebben a reményben bizalommal viseltetik az új honvédelminiszter iránt. A harmadéves katonákra térve kéri a minisztert, tegyen valamit azok büntetésének enyhítésére, kik benttartásuk miatt fegyelmi kihágásra ragadtatták magukat. Bírálata alá veszi ezután a miniszterelnök programját.

A míg beszél: kevesen hallgatják. Künn a folyosón van minden élénkség. A folyosón feltűnést kelt Sárosmegye küldöttségének megjelenése. A megyei törvényhatóság főispánjának vezetésével jött el a megye szülöttjének Berzevicsy Albert új közoktatásügyi miniszternek üdvözlésére.

Időközben henn a teremben oly kevesen maradnak, hogy valaki elkiáltja magát:

— Nem vagyunk negyvenen!

A villamos csengő végigberreg a folyosón, néhány képviselő bemegy a terembe s a tanácskozási-képesség meg van mentve.

Nessi tovább beszél, majd a hagyományokhoz híven délelben tíz perc szünetet kér. Szünet után ott folytatja, a hol elhagyta: — beszél. A felségjogokról és a magyar nyelvről mint vezényleti nyelvről szól. Törvény seholsem rendeli a német nyelvet a hadsereg nyelvének. A függetlenségi párt ismert feliratát ajánlja a Ház figyelmébe, fogadja el azt az egész Ház és terjessze a király elé.

ányban s a vége az lett, hogy lovon elszöktette.

Napokon át üldözte őket Mahmoud, de nehezen akadhatott nyomukra, mert a leány férfi ruhában szökött meg s úgy lovagolt, mint egy oroszánvadász.

Végül mégis csak utolérte őket. Egy menedékhely kis szobájában akadt rájuk. Szerelmi mámorukban észre sem vették, amikor Mahmoud belépett.

Mahmoud kétszer kiáltotta: Djouhera! ... Djouhera! ... s a következő pillanatban keresztül döfte a kardot rajtuk. Egymást átölve tartották, amikor a kard halálukat okozta.

Abdallah szörnyet halt, Djouhera nem halt meg rögtön. Felnyitotta megtört fényű szemét s elhaló hangon monddta:

— Oh, Mahmoud, isten küldött téged ...

Arra kértem az istent, hogy a legnagyobb boldogság közepette engedjen meghalnom. Ő adta kezdetbe a halált. Te sokat fogsz szenvedni, öreg, beteges leszel, amikor meg fogsz haini, de engem boldogságom csucspontján ért utol a halál ... Légy áldva, Mahmoud ... Légy áldva ...

Utolsó lehellétéig ismételtette: Légy áldva, Mahmoud, légy áldva ...

El Hadj Omar, amikor elvégezte a történetet, még egyszer végig futtatta ujjait a kard pengéjén, mintha a vérrózsákat akarná onnét letörülni.

(Egy rendreutasítás.)

Nessi Pál beszéde vége felé áttért a szegedi Kossuth-szoborról elvitt koszoru ügyére. Kétségtelen, ugymond, hogy Szegeden a törvényeket súlyosan megsértették.

Kubik Béla átkiált a jobboldalra, a hol többen beszélgetnek: Ne társalogjanak odaát! Szomorú dolog ez és nem tréfa!

Fölkiáltások jobbról: Nem itt lármáznak!

Kubik Béla: De meg van vastagodva a bőrük! Osztrák szoldateszkák! Még az anyjukba is belelévetnének!

Jakabffy alelnök, aki szünet után átvette az elnöklést Perczeltől, ezért a kifejezéseért rendreutasította Kubikot.

Kubik Béla: Nem fogadja el a rendreutasítást, mert látta, hogy a miniszterelnök intett Jakabffynak, a ki a miniszterelnök intésére utasította rendre őt. (Nagy zaj jobbról. Fölkiáltások: Ki vele!)

Jakabffy alelnök visszautasítja ezt a vádat, ő nem látott semmiféle intést és ilyet nem is fogadna el. O a házszabályok alapján utasította rendre Kubikot.

Nessi Pál folytatja a beszédét és végül határozati javaslatot nyújt be, hogy még az országgyűlés folyamán törvénnyel szabályozzák a királynak a vezénylőre, a vezérletre és a belső szervezetre vonatkozó jogait.

(Az ülés meg hosszabbítása.)

Ezután a vita folytatását holnapra halasztották.

Elnök bejelenti, hogy Podmaniczky Frigyes báró indítványt nyújtott be, a mely szerint e hó 18 ától, tehát holnaputántól kezdve az ülések ideje egy órával meghosszabbítottassék. Az indítvány fölött holnap, vita nélkül fognak szavazni.

Végül Molnár Akos interpellációja s az a körül megindult vita következett. Erről lapunk más helyén közlünk tudósítást.

Hieronymi programja.

(A kereskedelmi miniszter Szatmáron.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter vasárnap mondta el Szatmáron választói előtt képviselői programbeszédét, amely egyben programbeszéde az új miniszternek is.

Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter reggel nyolc órakor Bay Lajos, Dobieky Sándor, Domahidy Elemér, Gajary Géza, Kis Ferenc, Kubinyi Géza, Lator Sándor, Nyegre László, Szacellary György, Szentiványi Gyula és Szulyovszky Dezső országgyűlési képviselők és dr. Hollán Sándor miniszteri titkár társaságában érkezett meg. A pályaudvaron nagy közönség élén gróf Hugonnay Béla főispán meleg szavakkal üdvözölte a minisztert Szatmár város törvényhatóságának területén, mire Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter néhány szóval felelt. A miniszter ezután kíséretével együtt hosszú kocsisor élén a fellobogozott városba hajtatott, a hol a Pannoniában szállott meg. Nemsokára ezután a városházára ment, a hol több küldöttséget fogadott, köztük a római-katolikus székeskáptalant és a központi papságot és a honvéd-helyőrség tisztikarát. A miniszter a tisztelgő küldöttségek fogadása után a betegeskedő Messelényi Gyula püspöknél tett látogatást.

A Pannonia-szálló szépen feldiszitett épületének nagy dísztermét ekközben zsúfolásig megtöltötték a választók, a kik előtt Hieronymi Károly miniszter elmondotta programbeszédét.

Nagy figyelemmel hallgatták a miniszter szavait, aki beszéd elején az obstruáló ellenzékét igen élesen elítélte. A bevezetés után az általános politikai helyzetről szólván, hangsúlyozta, hogy a Tisza-kormány a munka programját vállalja, az ország vitális érdekeit akarja szolgálni, s a katonai kérdésben egy év óta folyó vitát elintéztetnek tekinti azokkal az

engedményekkel, amelyeket ez a kormány a katonai nevelés, a kaszárnyák felírása, a katonaság és a polgári hatóság levelezése dolgában elért.

Arra a közbekiáltásra, hogy mind ezt az ellenzék kívánta, a miniszter azt felelte, hogy nem az a fontos, ki kívánta, hanem az, hogy ki szerezte meg. A vezényleti nyelv kérdését a kormány nem engedheti tovább feszegetni, mert ez ma megoldhatatlan. Ehelyett a meddő vita helyett cselekedni kell, és tennivaló van bőségesen. Ott van a népnevelés kérdése és különösen a nemzetiségi vidékek iskoláinak a dolga.

Ezután a tisztviselők fizetésrendezésére tért át a miniszter. A kormány legőszintébb szándéka a fizetésrendezés megvalósítása; de méltánytalanság volna a közigazgatási tisztviselők mellözése. A miniszterelnök nyíltan elmondta erre vonatkozó terveit. Ha kevésbé őszinte ember volna, egyelőre nem is kellett volna ezt bejelentenie, mert a fizetésrendezési törvényjavaslat ugyssem kerülhet 1904. őszre előt tárgyalásra, s ráért volna módosításait akkor is beterjeszteni. Egyelőre nem lehet okuk panaszra az állami tisztviselőknek, mert a kormány az 1903. évi költségvetési javaslatba részükre beillesztett összeget szét fogja osztani közöttük.

Miniszteri programot adott beszédje további részében Hieronymi Károly, behatóan foglalkozva a kereskedelmi tárca főbb ágaival. Általánosságban kijelentette, hogy roppant mód egyszerűsíteni akarja a bürokratikus formákat. Azután elsősorban a közlekedés ügyéről szólt s kijelentette, hogy e tekintetben egyoldaluan fejlődünk, mert ugyszólván csak vasutat, főleg vicinálit építettünk, utaink és víziutaink azonban nem megfelelők. Bár vasutból is szükség van még vagy tízezer kilométernyire, az első szükségünk most, hogy utainkat rendbe szedjük s csatornákat építsünk, hogy ezzel az utról vasutra, az utról a hajóra s a hajórol a vasutra való átszállást megkönnyítsük. Új és olcsó vasuti vonalak építése dolgában is törvényjavaslatot szándékozik a képviselőház elé terjeszteni, de a mi leginkább összeforr személyével, az a csatornák kérdése. Sokat panaszkodunk ugymond az amerikai verseny ellen. Rosszul esik nekünk az, hogy egész a határainkig el tud az amerikai gabona jönni. Keresük is ennek az okait mindenféle tényezőkben; de sajnálatomra, még nem lett általános meggyőződés az, hogy a legfőbb ok, a legfőbb tényező ebben a kérdésben a szállítás olcsósága. Mert szégyenletes dolog az, hogy Csikagóból, a mely Amerikának a szívében van, Liverpoolba, a mely Angliában van, olcsóbb a szállítás, mint Mezőtúrról Prágába. A távolság huszszor akkora és a szállítási költség mégis csakélyebb. És minden krajcár, a mely a szállítás költségében megtakarítatik, a termelő gazdáé. Én tehát azt hiszem, hogy a víziközlekedés kifejlesztése roppant fontos, hiszen megáldotta az Isten hazánkat egy pár nagy folyóval, a Dunával és a Tiszával, megáldotta azonkívül olyan folyókkal, a melyek könnyen tehetőek hajózhatókká. A baj azonban ott van, hogy ugy a Dunának, — nagy részben — valamint a Tiszának egész folyása nem abban az irányban van, a melyben nálunk az áruforgalom mozog, nem keletről nyugatra, hanem északról délre. A Dunán csak Pesttől nyugatra, tehát fölfelé haladhatunk abban az irányban, a melyben a mi áruforgalmunk megkivánja. A mi földadatunk tehát hogy a Tiszát összekössük a Dunával egy csatornával, a mely keletről nyugatra haladó irányban folyik. Ez égető kérdés, a melyet mentül hamarabb meg kell oldani.

Majd az önálló vámterületről szól, a melyet — ugymond — nem politikai, hanem gazdasági szempontból veszedelmesnek tart, mert gazdasági viszonyaink arra utainak, hogy kerüljük a védvamos gazdasági politikát. Tájékozatlanságra vall az az állítás is, hogy az önálló vámterület és a védvám az ipar fejlődésével egyértelmű volna. Ez nem áll, mert az ipar csak a maga erejéből fejlődhetik a megfelelő alkörülmények között s mesterségesen nem erősítható ki a fejlődése.

A vámszöveget mielőbb meg kell kötni, hogy a kereskedelmi szerződés tárgyalásába kezdhezzünk és vitális gazdasági érdekeinket idején megvédhezzük.

A beszámoló után lakoma volt a Pannonia-szállóban. Dr. Fechtel János katolikus pap köszöntötte föl Hieronymit, aki válaszolt.

Számos felköszöntő következett még ezután s végül a helyi szabadelvű párt nevében is, a megye nevében is, távirati üdvözlést küldtek gróf Tisza István miniszterelnöknek.

TÁVIRATOK.

Panama visszahódítása.

New-York, november 16. A „New-York Herald” bogotai távirata jelenti: Maranqui kolumbiai elnök a spanyol-amerikai köztársaságok támogatását kérte Panama visszahódítására vivandó háborura és kijelentette, hogy a szuverenitás fentartása mindezen köztársaságok közös ügye, vagy legalább annak kellene lennie. A jelentés még azt is hozzáteszi, hogy a pénzüntézetek tőkét ajánlottak a háborura és magánszemélyek rendelkezésre bocsátották vagyosukat és szolgálatukat. Hír szerint gyűjtéseket is indítottak, azonban Bogotában a hazafias, harcias hangulattól eltekintve egyelőre nyugalom van.

Washington november 16. Reyz kolumbiai ügynök Panamába való érkezésekor előfordulható zavarok elkerülésére, Hay államtitkár megígérte Bunau Varilának, a Panama köztársaság követének, hogy Washingtonban való érkezésekor hadihajót fog rendelkezésére bocsátani. Hír szerint Panama részéről is küldenek hadihajót, amelyen, ha Reyz kívánja a mindkét részről való tanácskozásra jönnek össze. Bunau Varilla arra törekszik, hogy Panama lássa el a Washington felé utban levő bizottságot rendkívül való felhatalmazással, hogy ezzel megnyerjék a Washingtonban lévő elfogadott külföldi képviselők elismerését. Ezzel annak a szükségességét akarják kikérülni, hogy külön képviselőt küldjenek minden fővárosba.

Csalány tábornok távozása.

(A helyettes kerületi parancsnok Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16.

Egy szegedi lap azt írja, hogy Csalány Géza vezérőrnagy, a szegedi honvédkerület parancsnoka, a kinek nevét a szegedi Kossuth szoborról elvitt koszoru kapcsán annyit emlegettek, Szegedről távozik s a budapesti I. honvédkerület élére fog áthelyeztetni.

A hír valószínűségét erősíteni látszik, hogy Baranyai Imre vezérőrnagy, a szegedi honvédkerület helyettes parancsnoka ez idő szerint Aradon szemlét tart. A honvéd gyalog zászlóalj fölött. A szemlét mindig maga a parancsnok szokta tartani: így a volt helyettes Mayer Guido, az idő alatt, a mig a szegedi honvédkerületnél „beosztott tábornok” volt, egy ízben se tartott szemlét. Miután pedig tudomás szerint Csalányt betegség sem akadályozza, hogy a szemle megtartására Baranyai helyettes-parancsnok jött Aradra, minden valószínűség szerint szintén Csalány távozását jelenti.

A honvédkerület parancsnok-változásának körülményeiről ezeket jelentik:

A budapesti I. honvédkerület jelenlegi parancsnoka ugyanis, Bihar altábornagy, akinek neve Nessi Pál orsz. képviselő taralékos tisztí rangjáról való leköszönése idejében került forgalomba, nyugdíjba fog menni. Annak a szenzációs ügynek fátumszerű, érdekes epilógusa ez.

Bihar altábornagy nyugalomba való vonulása esetén pedig az I. honvédkerület parancsnoki állást Csalány Géza vezérőrnagy, a szegedi II. honvédkerület jelenlegi parancsnoka foglalná el.

Hír szerint: a jelzett áthelyezés a honvédelmi miniszteriumban immár befejezett és csupán közzétételre vár.

Szegeden az áthelyezés hírével örömmel fogadják. Hogy ki lesz Csalány utódja, még nem tudják. Nem lehetetlen, hogy a kerület új parancsnokává maga *Baranyai Imre* fog kinevezetni, a kit most, a novemberi előléptetések alkalmával lett honvédezedesből vezérőrnagygyá, s a ki ép ez idő szerint Aradon időzik.

Tisza az olasz borvámról.

(A Ház mai üléséből.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 16.

A képviselőház mai ülésén *Tisza István* gróf miniszterelnök nyilatkozatot tett az olasz borvám-szerződés megújításának kérdéséről, a mely egyik legégetőbb s fontos kérdése most az országnak.

Az olasz borvám-szerződés ügyében *Molnár Ákos* még a képviselőház szombati ülésén jelentett be sürgős interpellációt, de mivel arra szombaton nem kerülhetett a sor, a Ház megengedte, hogy azt ma terjeszthesse elő.

A mai ülés végén *Molnár Ákos* ismét kérte, hogy interpellációját az idő előrehaladott voltára való tekintettel holnap mondhassa el.

Tisza István miniszterelnök: Csodálja, hogy a sürgősnek jelzett interpellációt *Molnár* holnapra akarja halasztani. Ha nem akarja azt ma elmondani, akkor ne holnapra halassza, hanem szerdára, mert holnap nem tárgyalnak interpellációkat.

Molnár Ákos ismétli kérését.

Tisza István gróf ismétli előbbeni szavait és előre jelzi, hogy ő a maga szavazatával nem fog hozzájárulni ahhoz, hogy az interpellációt holnapra halasszák.

Kubik Béla: Igy csinálják a békét? No majd ott leszünk mi is!

Molnár Ákos kijelenti, minthogy úgy látja, hogy vele szemben a többség nem helyezkedik méltányos álláspontra, interpellációját kénytelen ma elmondani.

Rigó Ferenc: Megsértik a szokás jogot! Már két óra elmúlt!

Ezzel *Rigó* föláll és füttyörszve indul kifelé.

Drakulics Pál odakiált *Rigó* felé:

— Menjen ki a folyosóra füttyölni. Itt nincs szükség füttyölő *Rigóra*!

Nagy derűtség követte ezt az élcet. *Rigó* mérgesen hátravetelte a fejét s ezt kiáltotta *Drakulicsnak*:

— A képviselő ur elmondta a véleményét magáról a minap; nekem nincs hozzátenni valóm. (Derűtség).

Ezután mondhatta el csak *Molnár Ákos* interpellációját, a melyben kérdést intézett a miniszterelnökhöz az olasz borvám-szerződés és borvám-klauzula megnyitása felől.

Tisza István gróf miniszterelnök: Most nem adhat érdemleges választ, csak előzetes tájékoztatást. A míg új vámtarifa nincs, a törvény tiltja a külállamokkal való szerződés dolgában előzetes tárgyalások történnének. A kormány kénytelen ennek folytán a régi vámtarifa alapján fentartani a kereskedelmi szerződést. Az olasz szerződést a borvám-klauzula miatt fölmondtuk. Január 1-én lejár ez a szerződés és akkor vagy szerződésen kívüli állapotba jutunk, vagy pedig visszavonják a szerződés fölmondását. És ez esetben fentartjuk a káros borvámklauzulát. Mind a két esetben a következmények ránk nézve igen károsak. Keresnünk kell tehát más kivezető utat. Nem tehetünk egyebet, minthogy lehetőség megkoszabbítsuk rövid időre az olasz szerződést úgy, hogy egyúttal a borvámklauzula hatását lehetőség

enyhítsük. Legközelebb ily értelemben előterjesztést fogok tenni a Háznak és remélem, hogy a gazdaközönségre való tekintettel a Ház azt el fogja fogadni.

Molnár Ákos nem veszi tudomásul a választ.

A Ház, miután az interpellációra nem történt válasz, csak előzetes tájékoztatás, a tudomásvétel fölött nem szavazott. Ezzel az ülés — háromnegyed három után — véget ért.

TANÜGY.

(=) Az Aradmegyei Kisdiednevelők Köre vasárnap d. e. 10 órakor tartotta tizedik rendes közgyűlését a Demeter-utcai községi ovodában. Az elnöki megnyitó és a jelentések felolvasása után gyakorlati foglalkozás következett. *Berzi Amália* pécskai óvónő munkával foglalkoztatta a kicsinyeket. A fiukkal kis kocsit készített papirdoboz és cirokból, a leányok kis létrát alakítottak papir, szalma és hársból, mit munka végeztével nagy örömmel vittek haza. Második érdekes pontját képezte a közgyűlésnek *Fürst Matild* császári állami óvónőnek „A művészi izlés fejlesztése az óvodában” című dolgozata felolvasása, melyet a jelenvöltek a legnagyobb figyelemmel hallgattak s végeztével elismerésüknek adtak kifejezést a helyes pedagógiai érzékkel s finom izléssel kidolgozott munkáért. A közgyűlés úgy *Berzi Amália*, mint *Fürst Matild* óvónőknek köszönetet szavazott szép és fáradságot nem kímélő közreműködésükért. Több apró ügy tárgyalása után a gyűlés véget ért. Az együletbe új tagul beléptek *Krauze Matild* glógováci és *Licsmann Lona* aradi óvónők.

Az aradi kulturpalota.

(A Kölcsey-egyesület ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16

Az aradi kulturpalota terve jelentős lépéshez jut az aradi Kölcsey-egyesület választmányának vasárnap hozott határozata révén. Az egyesület, a mely a kulturpalota eszméjét fölvetette, s azt mostanig előkészítette, — úgy hogy annak tervei is készen vannak, — most átiratot intéz annak érdekében a városhoz, a melyben összes gyűjteményeit fölajánlja a városnak, annak fejében, hogy a város építtesse föl a kultuszminiszter hozzájárulásával a kulturpalotát. Az ülésről a következő tudósítást közöljük:

Az aradi Kölcsey-egyesület választmánya vasárnap délelőtt népes ülést tartott *Varjassy Árpád* kir. tanácsos elnöklété alatt. Az ülés két óránál több időt vett igénybe.

Mindenekelőtt az elnök kért elnézést az ülési szünetért, megindokolván, minek tulajdonítandó az egyesület működésében beállott szünetelés. A választmány egyhangulag tudomásul vette az elnöki jelentést, valamint az ennek kapcsán tett előterjesztéseket az időközi intézkedések felől.

Az elnökség egyebek között tüzetesen megokolt felterjesztésben fordult a muzeumok és könyvtárak országos felügyelőségéhez, azt kérve, hogy a muzeum és Atzél-könyvtár rendezésére és gondozására egy alkalmas közeget bocsásson az egyesületnek a saját hivatalnok álladékból rendelkezésre. A kérelem ily alakban nem volt teljesíthető, de kilátásba helyeztetett, hogy az egyesület maga alkalmaz egy ahhoz értő könyvtárnokot és muzeum-őrt, annak javadalmazásához a felügyelőség évi hatszáz koronával hozzájárul.

A választmány szinte részvétellel emlékezett meg *Dömötör László* és *Pekár Károly* elhunyt választmányi tagokról s különösen a régiségtár megalakítója, az egyesület első titkára: *Dömötör László* emlékének adózott kegyelettel, elhatározta, hogy a boldogult arcképét lefesteti az együleti képtár számára, a közgyűlésen pedig

külön emlékezést fog szentelni e fáradhatlan tagja közérdekű munkásságának.

Azután *Faragó Rezső* előadása alapján beható eszmecsere után elfogadta a választmány az irodalmi szakosztály alakulásáról tett jelentéseket, jóváhagyta e szakosztály ügyrendjét és elhatározta, hogy a jövő évi költségvetésbe irodalmi célokra 700 koronányi javadalmazást vett fel o'y tételek terhére, melyek az egyesület mostani munkálkodása mellett eddigi rendelkezésük alól már felszabadulnak.

Majd *Edvi-Ilés László* alelnök referálta a kulturpalota ügyét. Előadta, hogy miután a bíráló bizottságok jelentései nyomán a tervpályázat díjai kiadattak, illetve a javaslatához képest több terv megvásároltatott, az elnökség megállapította, hogy azok egyike sem alkalmas jelen alakjában a kivitelre. Ennélfogva egyik megvásárolt terv készítőjével: *Szántay Lajos* aradi építésszel érintkezésbe lépett az elnökség, hogy tervének alaprajzát az elnökség intencióihoz képest dolgozza át. *Szántay* ennek sziveséből eleget tett s így egy olyan tervezet vázlata készült el, mely minden tekintetben alkalmas az egyesület, illetve a könyvtár és muzeumok céljainak. A választmány a terveket *Keller Izó* elnöklété alatt *Edvi-Ilés László*, *Nesnera Aladár*, *Tabakovi's Emil* és *Szántay Lajos* tagokból álló bizottságnak adta ki, hogy azokra vonatkozó részletes jelentésüket olyképp készítsék el, hogy a december hó közepén megtartandó egyesületi közgyűlés elé teljesen kész munka kerülhessen.

A kulturpalota ügyében a további teendőket illetőleg abban állapodott meg a választmány, hogy az egyesületi közgyűlés útján előterjesztést tesz Arad város törvényhatóságához, felajánlván az egyesület összes gyűjteményeit városi köztulajdon gyanánt, azzal a kikötéssel, hogy azok elhelyezése céljából a város a kultuszminiszter kinyerendő hozzájárulásával a kulturpalotát felépítse. Az elkészítendő emlékiratban számszerűen lesz kitüntetve, hogy a kulturpalotát minden nagyobb erőfeszítés és áldozat nélkül felépíthetni.

Hozzávető számítás szerint a kulturpalota 250—300.000 koronába fog kerülni, a melynek fedozéseül szolgálna a város milleniumi emlékalapja: 40.000 korona, a jelenlegi helyiségek bére s a kultuszminisztertől kieszközölendő évi segély mint aunnítás.

Vitatkoztak, de határozat nélkül, a hely fölött, a hova a kulturpalota kerüljön. A legtöbben azon óhaj mellett nyilatkoztak, hogy a kulturpalota a Béla-térre kerüljön, szembe a főter vonalával.

A városhoz intézendő emlékirat szerkesztésével a választmány *Edvi-Ilés László* alelnököt kérte föl.

Megállapították az egyesület múlt évi számadásait, a Trefort-díjat *Török Endre* tautci, a magyar dalárdák szervezéseért adott kultuszminiszteri díjat pedig *Herman Gyula* pécskai tanítónak ítélte oda a választmány. *Herman* pécskai tanítót egyben felkéri, hogy az ásatások területét gondozza, a lelhelyeket szemmel tartsa s a netalán felszínre kerülő régiségeket az elkallódástól megóvja addig is, míg az ásatásokkal a jövő nyáron folytatnák. Ez irányban felír a választmány a muzeumok felügyelőségéhez, kérve a 600 koronányi segély folyóvá tételét. A régiségtárat, melyet eddig megnyitni nem lehetett, most már legközelebb ünnepélyesen megnyitják az ereklyemuzeum melletti helyiségben s arra meghívják a muzeumok országos felügyelőségét.

Jancsovits Ferenc titkár az elnökség útján kérte, hogy a titkári teendők alól mentessék fel, mert elfoglaltsága nem engedi, hogy az egye-

sületi ügyekkel foglalkozzók. A választmány sajnálattal vette a bejelentést, elismerését fejezte ki Jancsovits Ferenc iránt és elhatározta, hogy a titkári tisztre Szöllösi István választmányi tagot fogja a közgyűlésnek javaslatba hozni.

A kisebb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

Politikai érdekességek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 16.

(Tallián vacsorája.) Politikai körökben rendkívül sokat találgatták a jelentőségét egy vacsorának, a melyet Tallián Béla földművelésügyi miniszter adott hat képviselő tiszteletére, ma este kilenc órakor. A hat képviselő: Kubinyi Géza, Rosenberg Gyula és Mikszáth Kálmán a szabadelvű-pártból, Polónyi Géza, Kubik Béla és Olay Lajos a függetlenségek közül. Azt vitatták, hogy e vacsorának politikai háttere van s azon a parlamenti válságot megoldó békeponozatokról lesz szó. Ez a hír kellemetlenül érintette a meghívottakat, akik kijelentették, hogy e vacsora nem egyéb, mint egy fogadás effektuálása. Ezt a fogadást még Tallián alelnök korábban tette politikai tárgyban; a fogadás pezsgős vacsorára szólt, s ezt Tallián vesztette el. E kijelentés kevés hitelre talált, mert a mikor Polónyi Gézának szavát kérték, hogy a vacsorán politikáról nem lesz szó, Polónyi nem volt arra hajlandó. Ennek révén egyre pozitívabb formában terjedt a hír, hogy a vacsorán terjesztik elő a pártok között való békeponozatait.

A vacsorát ma csakugyan megtartották; de hogy azon csakugyan menüre kerültek-e a békeponozatok, arról nem tudtak meg semmit a lapudósítók.

(A volt nemzeti pártiak tanácskozása.) Egy másik titkos konvintikulumról is volt szó. A Házban ma azt beszéltek, hogy többek a volt nemzeti pártiak közül egy vezetőtagjuknál ma este tanácskozásra gyűlnek össze. Ezt a hirt kora estig nem cáfolták meg, de az érdekeltek, a kiket megkérdeztek, megerősíteni se voltak hajlandóak.

(Kossuth Ferenc üdvözlése.) Kossuth Ferencet, a függetlenségi párt elnökét, a ki ma ünnepelte hatvanegyedik születésnapját, ma a párt nagyobb küldöttsége üdvözölte. Az üdvözlés nem sokkal volt melegebb a formalitásnál. A párt nevében Thaly Kálmán alelnök köszöntötte Kossuthot. Vannak nézeteltérések a pártban — ugymond — de a pártelnök iránt való szeretetben mindannyian megegyeznek; e napon tehát tekintsenek el a nézeteltérésektől, s a szeretetnek adjanak helyet.

Kossuth Ferenc azt felelte, hogy ő a pártban úgy tekinti magát, mint idősebb testvért, és a legjobb barátot. A mi a nézeteltéréseket illeti, neki meynának a maga nézetei, tiszteli a másokét. Ha valaha tévedett, kéri a párt tagjait, bocsássák ezt meg neki.

Ez alkalommal a párt tagjai bucsut vettek Kossuth Lajos Tivadartól, a ki ma este visszautazott Olaszországba.

(Széll Kálmán meghívása?) A függetlenségi pártban ma este kalandos hírekre kerestek olyanokat, a kik elhiszik. Azt beszéltek, hogy Széll Kálmán meghívást ka-

pott ő felségéhez. Ezeket a híreket oly megegyezéssel terjesztették, hogy mivel a küzdelem már ugyanis csak Tisza személye ellen irányul, Széll állítólagos megbízatásának az volna a célja, hogy eltüntesse a nehézségeit a békének. Erről a meghívásról se hivatalosan, se félhivatalosan nem tudtak semmit. A terjesztésében csak az világlott ki, hogy a függetlenségi pártnak a klerikálisokkal szövetséges része nem a nemzeti engedményekért, hanem Tisza személye ellen folytatja a harcot.

SPORT.

+ Az arad-hegyvidéki turista-egyesület f. hó 19-én, csütörtök este hat órakor a Vasvári utertermében választmányi ülést tart, melyre a választmány t. tagjai ez uton tisztelettel meghívotnak. Az elnökség.

+ Tornászok házi-versenye. Az „Aradi Tornacsarnok” folyó hó 21-én, szombat est 6-8-ig tartja meg a lyceumi tornacsarnokban versenyekkel összekötött téli házi versenyét, melyeknek összpórái szerdán és pénteken tartotnak. Az elnökség tisztelettel felkéri a tagokat, hogy a gyakorló órákra minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Öngyilkos magyar gróf.

(A szellemidézés áldozata.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 16.

Egy magyar gróf megrendítő tragédiájának részleteit jelentik Párisból. A hőse és áldozata: Korniss Oszkár gróf, a ki hosszabb ideje él Párisban.

Az első távirati jelentés szerint Korniss gróf vasárnap délelőtt hirtelen megőrült s revolverrel ráírt egy diákra, majd egy cselédleányra, aztán a portásra, végül pedig agyonlőtte magát. A 1878-évi St. Michel utca 22. számú házában történt. A diák kisebb sebet kapott, a cselédleány a csípőjén sebesült meg súlyosan s a portás sebe is súlyos.

Ujabb táviratok a következőket jelentik: Korniss Oszkár gróf 1874-ben született; atyja, Korniss József gróf 1900-ban halt meg Nagyváradon. A fiatal mágnás eljante Bécsben végezte tanulmányait, később pedig Párisba ment és ott titkos tudományokkal: spiritizmus-sal, szellemidézéssel, bűböléssel töltötte az időt. A Boulevard de St. Michel-en vett lakást és egy barátja is hozzáköltözött, a kivel együtt folytatták a szellemidézést.

Közben az ifju gróf platonikus szerelemre gyuladt egy Párisban élő, ragyogó szépségű magyar grófnő iránt, a kihez a versek egész özőnét írta. Már ezeken a költeményeken meglátszott, hogy írójuknak elméje elborult.

A grófnő másfél év előtt meghalt, Korniss Oszkár gróf, a kinek lelki egyensulya addig is meg volt ingatva, belebrült fájdalomába. Azóta éjjel-nappal a grófnő szellemét idézte. Éjjeleken át keservesen jajgatott, úgy hogy szomszédjai, egy fiatal házaspár, a kiket almukból főveit, gyakran átmentek hozzá, mert félték, hogy a fiatal gróf kárt tesz magában.

Egy ilyen alkalommal az ágyban találtak az ifju gróft, a mint a grófnő felidézett szellemét képzeletben ölelte és sírva szorongatta magához. A szomszédok rémülten keltették föl az ifju gróft, aki kérte, hogy bocsássanak meg neki; azután azt mondta, hogy ő nagyon szerencsétlen s ha ezentul máskor is fölveri őket almukból, csak keitsék föl őt.

Azóta mind rosszabbra fordult az állapota. A szellemekre revolverrel lövöldözött, hogy elűze őket. Közben kedvenc francia költőjének verseit szavalgatta.

Vasárnap délelőtt, a mikor örületében a vérengzést elkövette, leszaladt az utcára. Közben két töltött revolvert szorongatott. Egy ember, aki vele szembe jött, rákiáltott:

— Állj meg és add meg magad!

A gróf keservesen rimázkodott.

— Istenem, mit tettem!... Csak nem akartok elfogni? Hát gonosztevő lettem?

A következő pillanatban mind a két revolvert egyszerre szoritotta két felől a halántékára és elsütötte. A gróf holtan rogyott össze. Holttestét föl vitték a szobájába. Allozatai a halállal vívódnak.

A rendőrség a gróf lakásán házkutatást tartott. A többek között egy nőfotografiát találtak, a mely revolvergolyókkal keresztül-kasult volt lyukasztva. Találtak néhány viaszszobrocskát, a melyek gomrostúkkal voltak teletűzdelve. Ezek, úgy látszik, mind a szerencsétlen gróf örületének nyomai.

Schwitzer táborszernagy Bosznia kormányzója.

(A temesvári hadtestparancsnok távozása.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 16.

Az aradi katonai köröket közlőrl érintő hirt jelentenek Bécsből táviratban. A távirat szerint Schwitzer Lajos lovag táborszernagy, a temesvári 7. hadtest parancsnoka, Bosznia kormányzójává nevezett ki.

Már közöltük előbb, hogy Appel János báró, aki 1882. óta feje Bosznia és Hercegovina katonai kormányának, ez állásától megvált és nyugalomba vonul. Utódjául több nevet emlegettek, de többnyire alap nélkül. Appel helyébe, a mint pozitív értesülés alapján jelenthetjük, a kiváló Schwitzer táborszernagyot nevezte ki a bosnyák országos kormány főnökévé.

A nagyfontosságú kinevezés a hadsereg egyik legkiválóbb vezető emberét érte, a kinek neve a hadügyminiszter-jelöltek között is gyakran szerepelt. Schwitzer lovag Bransdorffban, Sziléziában született s ez idő szerint hatvannégy éves. 1858-ban lett hadnagygyá s azóta gyorsan haladt előre katonai pályáján. Részt vett az olaszországi hadjáratban s a custozzai csatában tanusított vitézségeért, mint I. osztályú századost a harmadik osztályú vaskorona renddel tüntették ki. 1878-ban, mint alezredes részt vett Bosznia és Hercegovina okkupációjában s ekkor a katonai érdemkeresztet kapta. 1879. júniusában a szerajevói főhadparancsnoksághoz osztották be. A hercegovinai felkelés elnyomásában szerzett érdemeit a II. osztályú vaskorona-renddel jutalmazták. 1887-ben lett vezérőrnagygyá, 1891-ben pedig a mosztári gyalogdandár parancsnokává s ugyan ez évben altábornagygyá lépett elő.

Öt év óta parancsnoka a temesvári 7. hadtestnek, 1898-ban tábornagygyá lépett elő. Mint hadtestparancsnok gyakran megfordult Aradon, szemlék és katonai ünnepek alkalmával. Híres a katonák között egyszerűségéről. Sohase viszi magával a segédtestjét; és soha se engedi meg, hogy hivatalosan fogadják. Megesik, hogy a vasuton kocsiba ül, s behajtat a várba, s kicsiját csak a fővárta előtt állítja meg, s megkérdi az ügyeletes tiszttól a „jelentést”.

A mint a fennebb közölt adatokból kitetszik, Schwitzer táborszernagy katonai pályájának jelentős részét Boszniában töl-

tötte s így kiválóan alkalmas arra, hogy Appel báró helyét betöltse.

Az érdekesség okáért említjük meg, hogy a temesvári hadtest parancsnokai rendszeresen magasabb, vezető katonai pozíciókba léptek elő. Schwitzer elődje, *Waldstätten* János báró gyalogsági csapatfelügyelő lett, s Beck báró után a hadsereg leghatalmasabb embernéek tartják, Schwitzer pedig Boszniakatonai kormányzója.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Kedd: *Stuart Mária*, tragédia. Hegyessi Mari vendégfelléptével. (Páros bérlet.)
Szerda: *Aranyember*, dráma. Hegyessi Mari vendégfelléptével. (Páros bérlet.)
Csütörtök: *Pesti nők*, operette. (Páros bérlet.)
Péntek: *Pesti nők*, operette. (Páros bérlet.)
Szombat: *Pesti nők*, operette. (Páros bérlet.)

Karácsonyi Mariska.

Csitt! Hallga, hallga! Sir a szél! ...
Es megrezdül a száraz ág ...
Mi történt vajh a nagy világon?
Hogy annyi bú borong a tájon?
S a nap elrejtí sugarát?

Hervadt virágok sóhajtoznak ...
S az égnek is a könnye hull,
A természet komoran gyászol ...
Mi sem szól ma vigasztalásról ...
Reggel van s máris alkonyul ...

Azért borong ma bú a tájon ...
Azért lett alkony is korán ...
S a természet csak azért gyászol,
Mert elköltözött e világról
Egy dalos, kedves csalóány.

Baitau Mihály

* **Grünfeld Alfréd hangversenye.** Az idei szezon első hangversenye folyt le vasárnap. A megnyitó pompás volt, de hogyisne, mikor *Grünfeld Alfréd* zongorajátékát hallhattuk. Grünfeld meghaligatására nem az újdonság varázsa vonzotta a közönséget, hanem a művészi gyönyörűség biztos tudata. Gyakran megfordult már városunkban a kiváló művész, kinek itt lelkes barátai és bámulói vannak. A Fehér Kereszt nagytermét szépen megtöltötte a közönség, mely ezuttal is nagyon örült, hogy hozzá juthatott a ritka élvezetnek. Grünfeld tökéletes játéka, melegen érző szíve, ereje és lágyága mély hatást keltettek. *Bethoven*, *Mozart*, *Wagner*, *Chopin*, *Brahm*, *Schumann*, *Volkman* voltak műsorán, s minden számot zajos tapsokkal fogadtak. A legnagyobb érdeklődést saját szerzeményével, köztük egy magyar ábrándal keltette, melyért szeretettel, meleg elismeréssel adózott neki a hallgatók. A hangverseny egész műsorát maga Grünfeld töltötte ki, s valamint ő rajta nem mutatkozott legcsekélyebb áradtság sem, oly állhatatos volt iránta mindvégig közönsége.

* **Hegyessi Mari vendégjátéka,** mely közbejött akadályok miatt két napra megszakadt, holnap kedden *Schiller*-tragédiájával, *Stuart Mária*-val folytatódik. A világörvénelemnek és irodalomnak ez a megrázó hatása szomorujátéka szellemével a drámai hatás legmagasabb régi óiba emelkedik, az életnek és halálnak egyaránt fontos tanúságait szolgáltatja. *Hegyessi Marinak* régi, kiváló szerepe *Stuart Mária*, melyben egyikét nyújtja legstilszerűbb és történeti felfogás szempontjából is kifogástalan alakításainak. A darab rendezése és szereposztása egészen új, a művészi követelményeket kielégítő. Szerdán nem, mint előre jelezve volt, *Alfonz ur*, hanem az *Aranyember* megy. *Hegyessi Mari* negyedik s egyelőre utolsó felléptével.

* **Az aradi színház Rákóczi-ünnep.** Az aradi Kölcsey-egyesület irodalmi szakosztálya tudvalevőleg november hó 14-én nagyszabásu *Rákóczi-ünnepet* rendez. Ez alkalomból *Zilahy Gyula* színgazgató díszelőadást tart, előadtván a *Kurucz Feja Dávid* ot, mely a Rákóczi-kor szellemét hiven a történeti igazsághoz és még is magasztosan tükrözi vissza. Az előadáson, a szerző, *Fényes Samu* dr. is jelen lesz, aki az emlékünnepeken közreműködik.

* **A színészegyesület közgyűlése** A színészegyesület a fővárosba rendkívüli közgyűlésre hívta össze tagjait. Aradról *Békéssy Gyula* vész részt a gyűlésen. Ma délelőtt a vidéki színgazgatók is gyűléseket Budapesten, hogy megalakítsák a vidéki színgazgatók országos egyesületét. Az igazgatók gyűlése három napig tart.

* **Pesti nők.** Csütörtökön lesz a „*Pesti nők*” premiérje, amely elé nagy érdeklődéssel tekint a közönség. A darabból ma nap és szerdán is tartanak még próbákat, szóval az igazgatóság mindent elkövet, hogy annak a várakozásnak, melylyel a publikum a bemutató elé tekint, teljesen megfelelő legyen a siker.

* **Cigányhangverseny Nagyváradon.** Megírtuk, hogy Arad példájára Ujvidéken is Dankó-estélyt rendeznek. Most, a mint ujabb értesülések *Nagyváradon* is mozgalmat indult a cigányhangverseny érdekében. A Szigligeti színház igazgatósága ma lelkes felhívást intézett a környékbeli városok cigányprimásaihoz hogy bandáikkal jelenjenek meg az estélyen.

* **A Zenélő Magyarország zongora és hegedű zeneműfolyóirat** most megjelent X. évfolyam 22-dik füzeté a következő szép zeneműújdonságokat közli: I. *Lányi Ernő* „Rákóczi tarogatós nótá” ját. II. „*Stausz egyveleg*”, a világhírű keringő király legszebb táncából összeállította *Huber Sándor*. A minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú zeneműfolyóirat, havonta 2 szer, mindenkor 12 oldal tartalmán a legkedveltebb s legújabb zeneműket hozza, úgy, hogy előfizetői az érdemesebb zeneműújdonságokat, melyek az év leforgása alatt megjelennek, e füzetre 12 korona, felévre 12 füzetre 6 korona, negyedévre 3 korona. Előfizetheti a most folyó IV. évfolyadra, valamint az előző évfolyadokra is a Zenélő Magyarország (Klökner Ede) zeneműkereskedésében Budapest, VIII Józsefkörút 22—24. Ugyanitt bármely más nyomtatásban megjelent zenemű a legolcsóbban kapható.

Az aradi állami tisztviselők szervezkedése.

(Rendkívüli közgyűlés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16

Hirt adtunk arról, hogy az aradi és ujaradi tisztviselők színtén lépést tettek az iránt, hogy előbbre vigyék a fizetésjavítás megfeneklett ügyét. Ez a törekvés mindenestre jogos, méltányos és rokonszenves. Az állam érdeke megköveteli, hogy alkalmazottainak, kik mindenkor odaadással, hazafias magyar szellemben végzik terhes szolgálatukat, a tisztességes megélhetés feltételei biztosítottassanak.

Az aradi állami tisztviselők előbb *Keller Izsó* kir. főmérnököt kérték föl, hogy az aradi állami tisztviselők körét összehívja. *Keller Izsó* főmérnök, a ki a körnek elnöki tisztéről már előbb lemondott, a hozzáérkezett megkereséseket áttette *Szigethy Elek* államjóságigazgató-sági számvevőségi főnök, mint az állami tisztviselők országos egyesületének aradi ezidőzerinti elnökéhez. *Szigethy Elek*, a kihez más oldalról is megkeresés érkezett ez irányban, most november hó 21-ére rendkívüli közgyűlésre hívja egybe az érdekeit tagokat. Ez alkalomból a következő meghívót bocsátotta ki:

Az állami tisztviselők országos egyesületének arad ujaradi köre 1903. évi november hó 21-én (szombaton) délután 5 órakor a törvénytörési palotában:

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre annak tagjai tisztelettel meghívóznak.

1. A kör alapszabályainak megállapítása.
2. Az igazgatóválasztmány és tisztikarának a lelépő tisztikar helyett az alapszabályok értelmében való megválasztása.
3. A fizetésjavítás ügye.

Arad, 1903. évi november hó 16-án.

Szigethy Elek,
elnök.

A fontos tárgyakra való tekintettel kívánatos, hogy a közgyűlésen minden érdekelt megjeljen.

Egy színész halála.

(*Karácsonyi Mariska.*)

Arad, november 16.

A novemberi borulatban szomorúan intéget a színház homlokáról egy fekete lobogó. Gyász van abban a házban, ahol télen is tavaszt játszanak, ahol a kacagás az ur, s a lámpák csalóka napfényénél olyan szép az élet. Szép, szép s nem csak a színpadon játszó, de az igazi is, a Muzsa embereié, az is szebb, s mert könnyelműbb, hát jobban áltató: több színnel, változattal teljesebb, mint a közönséges polgári lét. A Muzsa a jó napokban a maga jó kedvéből pazarkodva ad a népének, szeretettel ölegeti őket; olyan mint a forróvérű szerető. De ha baj következik el, egyszerre elvész minden kegye-bája ennek a pazarkodónak, s a vigkedvű nép fagyos vigasztalanságában valósággal megrogyik. Akkor látja, hogy a fény, a kacagás mind-mind csak áltatás s az igazi élet milyen nagyon szomorú is tud lenni ...

A színház homlokán szomorúan leng egy fekete zászló. A halálnak jutott ma ott szerep. A színház egyik legnépszerűbb tagja, *Sz. Karácsonyi Mariska* halt meg virágzó fiatalságban. Az aradi színháznak az utolsó esztendőben nagyon sűrűn jutott ki az igazi tragédiákból, s a mostani esettel megnövekedett a fekete krónika. *Sz. Karácsonyi Mariska* elhunyt, azzal, hogy a halál ilyen fiatal életre vágyott, tragédia önmagában; itt azonban rendkívüli körülmények teszik az esetet megdöbbentően tragikusá.

A fiatal asszony váratlanul, hirtelen dőlt az ágyba kilenc nap előtt, vasárnap s többé fel sem kelt. *Saját vigyázatlansága folytán*, amikor önmagán segíteni akart, a halál sötét útjára lépett. *Vérmérgezést kapott*, s az iszonyu baj menthetetlenül ragadta a vég felé. Két napig maga sem tudta, milyen súlyos állapotban van és csak kedden este szölt családjának, hogy küldjenek orvosi segítségért. *Tisch Mór* dr. főorvos, a színház orvosa a *Troubadur* előadását hallgatta éppen, mikor értesítették *Karácsonyi* betegségéről s azonnal elment a színészhez *Aulich Lajos* utca 1. szám alatti lakására. Az orvos mindjárt látta, hogy *Karácsonyi életét nem igen lehet megmenteni*, de azért minden lehetőt elkövetett, hogy segítsen rajta. Később még *Kabdebó János* dr. és *Issekutz László* dr. is megjelentek a betegnél. Az orvosi segítség azonban hiábavaló volt. A szegény asszony ma délelőtt fél kilenc órakor meghalt.

Férje, *B. Szabó József*, ki október elejétől a budapesti Magyar Színház tagja, szombaton Aradon időzött. Nem tudta ugyan, hogy neje halálos veszedelemben van, mindamellett még sem akarta elhagyni a nagybeteg asszonyt. Az igazgatóságától kapott távirat azonban vasárnap reggel a fővárosba szölytötte. Elve azután nem is látta többé viszont a feleségét. Ma sürgönyben értesítették, hogy felesége nagyon beteg, s az esti gyorsvonattal érkezett meg B.

Szabó. Egy barátja tudatta ekkor vele a gyászos valóságot.

Férjén kívül Laci nevű fiacskája, Aradon lakó öreg szülei, bátyja siratják az elhunyt színésznőt. Pályatársa mély megdöbbenéssel vette hírt a szomorú esetről. A színházban éppen a *Pesti nők* próbája folyt, mikor a halál első hírhözója megjelent. A zenekar elhallgatott, a próba megállott, s a reggeli világosságban rideg, sötétes színpadon mindenfelől zokogás hallatszott. . . De hiába, a próbát folytatni kellett. Hogy milyen érzéssel, milyen hangulatban csinálták végig az operett vig jeleneit, elképzelhető.

A színészekon kívül gázzsal fogadta a színésznő halálának hírért a közönség is. Karácsonyi Mariskát nagyon szívesen látták a színpadon, a népszínművekben, az ő igazi világában pedig kedvesebb alakot, nótásabb száját kívánni sem lehetett volna. Érdeke en jellemzi őt egy aradi könyvben egy író asszony. „Karácsonyi Mariska — mondja — kitűnő népszínmű-énekesnő, amire egyébként majdnem olyan büszke a bájos művésznő, mint hortobágyi eredetűre és ezerráncu selyem viganóira. Nála ez se nem érdekes kísérletezés, se nem szerződésbeli kényszerűség; neki csakugyan eleme a népszínmű, bár azért, hogy csakugyan vérbeli művésznő és mindenképen otthon van a színpadon, eléggé bizonyítja az, hogy a többek között például Lili ben is voltak sikerei.

Hét évvel ezelőtt lépett a színpadra s nagyon csitri leány volt, mikor Egri Kálmánnál megkezdte a művészkedést. Deák Péternél töltött három esztendő. Krecsányinál kettőt, Szögedéből tavaly ősszel Győrbe ment, s ugyanakkor lekötötte Zilahy az aradi színházhoz. A karzat lelkes tapsaiban szívesen osztozkodott az előkelő közönség is, valahányszor népszínműben szerepelt ez a kicsi asszony, akinek hangja csodásan kedves, meleg és fáradhatatlan. Ha sirt, sirt vele a publikum és kacagását kísérte az egész ház nevetése. Igazán eleven alakokat hozott a színpadra, a kiket gyönyörűség nézni.

Az elhunyt színésznőt kedden délután három órakor temetik az Aulich Lajos-utca 1. számú házból. A gyászháznál imát mond koporsója felett Csécsi Imre ev. ref. lelkész, azután a színház elé viszik s a főbejárat előtt Békés Gyula színházi titkár tart a társulat nevében bucsu-beszédet. A színház zenekara elébe megy a halottnak s gyászindulóval kíséri el a beszéd után. Koporsójára koszorút helyez a szintársulat, az igazgató, a színügyi bizottság s külön több pályatársa.

A lesújtott család a következő jelentésben tudatja gyászát:

B. Szabó József, saját, ugy fiacskája Laci, nemkülönben apósa és anyósa Karácsonyi József és neje sz. Boros Julianna, sógora Karácsonyi József nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett és felejtethetetlen jó hitves, illetőleg édes anya, gyermek, testvér és rokon B. Szabó Józsefné szül. Karácsonyi Mariskának, f. évi november hó 16-án, délelőtt fél 9 órakor, életének 28-ik és boldog házasságuk 6-ik évében, rövid szenvedés után történt jobolásra szenderülését. A boldogultnak földi maradványai november hó 17-én, délután 3 órakor fognak Aulich Lajos-utca 1. számú házból az ev. ref. egyház szer-tartásai szerint tartandó ima után megáldatni, és a felső temetőben lévő sírhegyen örök nyugalomra tétetni. Aldás és béke lengjen drága hamvai felett!

A szintársulat is adott ki gyászjelentést, melynek szövege ez:

Az aradi nemzeti színház tagjai megtört szívvel jelentik, hogy a legjobb pályatársnő B. Szabó Józsefné, Karácsonyi Mariska f. hó 16-án reggeli rövid szenvedés után életének 28-ik évében elhunyt. Temetése f. hó 17-én d. u. 3

órákor lesz az Aulich Lajos-utca 1. sz. gyászházból. A szeretet angyala örkdjék álmái felett!

Ezt a szomorú esetet tudatja a színház homlokán lengő fekete zászló. Meghalt a nótás színészsasszony. Kihűlt a szíve, kihűlt benne az érzés s háláhideg ajakán elfagyott a nótavirág . . .

HIREK.

— Vilmos császár üdülése. Egy berlini sürgöny jelenti, hogy a betegségeből lábadozó Vilmos császár a napokban udvari személyzetével együtt Dél-Tirolba utazik a Lago di Garda tó környékére. A hegyes vidéken üdülést keres a betegségeből felgyógyult császár.

— Az aradi tűzérkaszárnya részére tudvalevőleg a volt első aradi gyártelep tulajdonosai megvetelre ajánlották a városnak a ségai gyártelep telkét az ott álló épületekkel. Ma bizottság járt ki a gyártelepen s a régi épületeket 46,000 koronára becsülte. A bizottság Vargass Lajos gazdasági tanácsnok elnöklété alatt Virágh Lajos főmérnökből, Blaskovits Antalból és Barcza Istvánból állott.

— Felolvasás Paál Lászlóról. A Nemzeti Szalon, mint írtuk, a jövő vasárnap nyitja meg Aradon a polgári fiúiskola nagytermében tárlatát. Ebből az alkalomból Aradra jön Paál Lászlónak, a korán elhunyt aradmegyei festőnek életrajzírója, Lázár Béla dr. is, aki a fiatal festőről a színházban, a tárlat megnyitása után felolvasást fog tartani, melyet vetített képekkel kísér. A tárlat megnyitása alkalmából vasárnap, november 22-én díszelőadás és matiné lesz az aradi színházban. A matiné délelőtt fél 12 órakor kezdődik dr. Lázár Béla fővárosi tanár, főnnebb említett felolvasásával. Este Vészi József országgyűlési képviselő, a Szalon alelnöke olvas fel, ezután pedig a *Pesti nőket* adják.

— Az új ágyuk. Bécsből táviratozzák: A *Fremdenblatt* jelentése szerint az új ágyucsővek kovácsolt bronzból fognak készülni. Háromezer ágyu van tervbe véve, a melyek készítése három-négy évig fog tartani. Ezek fedezésére első alkalommal a már meghatározott hitelösszeget, *háromtízmillió koronát* akarják több részletre osztva felhasználni.

— A szerb egyházi zsinat. A gör. kel. szerb egyház püspöki zsinata a jövő hóban gyűlést tart Kariócán a *temesvári püspökség* betöltése ügyében. A szerb egyházi zsinat kir. kormánybiztosa legutóbb Tallán Béla volt, kinek miniszterré történt kinevezése óta nincs kormánybiztosa. Mint a Keleti Ertesítő jelenti, a jelenleg készülődő zsinat alkalmával eltekintenek a *kormánybiztos kiküldéséről*.

— A csanádi káptalanból. A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy a király Engels János dr. csanádi kanonok és egyházmegyei tanfelügyelőnek a Szent Péter és Pál apostolokrol nevezett ó budai címzetes prépostságot, Weinberger Antal csanádi kanonoknak pedig a Szent Benedekről nevezett Esztergom melletti címzetes apátságot adományozta.

— Sárosiak Berzeviczy Albert miniszternél. Fővárosi tudósítónk írja: Sárosvármegye törvényhatósági bizottsága, valamint Eperjes szab. kir. város, az eperjesi Széchenyi kör s számos más sárosvármegyei testület dr. Bárdosy Jenő főispán vezetése alatt ma tisztelegget az új választás- és közoktatásügyi miniszternél, dr. Berzeviczy Albertnél, a kinek hosszabb időn át Sárosmegyében kifejtett maradandó hatású közéleti szereplése ma is példakép áll Sárosmegye élénk életű székvárosában, Eperjesen. A nagyszabású deputáció tegnap indult el Eperjesről és ma délelőtt Budapesten Pannonia szálló föld-

szinti csarnokában volt a gyülekezés és innen indult a küldöttség a képviselőházba, hol Berzeviczy Aloert külön kihallgatáson fogadta a szerencsekívánatokat, mert onnan jött az, ahol pályafutásának alapját vetette meg, s a hol háttérben szeretet környezi őt. Sárosvármegyéből az eperjesi kollégium és a jogakadémia, az utóbbi személyesen is, valamint számos intézet és egyesek már előbb keresték fel üdvkívánataikkal a kabinet új tagját.

— Makó város közgyűlése. Levelezőnk írja: Makó város képviselőtestülete néhány sürgősebb ügy elintézése céljából ma délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott Farkas József polgármesterelnöklése mellett. A gyűlésen nagyjából a felett folyt a vita, hogy a polgármester miért nem hívta össze az állandó választmányt a kitűzött ügyek előkészítésére, de a polgármester megnyugtató válasza után efelett is napirendre tértek.

Az első tárgy Szentes város átírata volt, amelyben tudatja, hogy felirt az országgyűléshez, miszerint a *fogyasztási adók jövedelme* annak idején nemcsak a törvényhatósági, hanem a *rendezett tanácsú* városoknak is átengedtesse. A város tanácsa hasonló felirat intézését javasolja, amit a képviselők is általános bevetéssel fogadtak, csak Börcsök Gergely ütődött meg azon, hogy Cz. Kiss Imre képviselő miért mondja olyan hangosan, hogy elfogadjuk.

Kökényessy Géza és Kiss Pál dr. képviselők kifogásolják, hogy a polgármester ennek a közgyűlésnek az ügyeit miért nem tárgyalta először az állandó választmánnyal. Egyébként az előterjesztéshez hozzáárulnak.

Farkas József polgármester kijelenti, hogy a szabályzatnak ezt a rendelkezését mindig be fogja tartani, de most azért tett kivételt, mert tartott tőle, hogy a vásár miatt nem jelennek meg a választmány tagjai.

Cz. Kiss Imre magyarázta meg végül, hogy miért hangoztatta az „elfogadjuk“ ot. Azért, mert észrevette, hogy nem kiadásról van szó, hanem inkább haszonról.

A képviselőlet aztán egyhangúlag, magáévá tette Szentes átíratát s hasonló szellemben fog felírni a törvényhozáshoz.

Az új vasut által elfoglalt területen felajánlott kártérítést nem lehetett tárgyalni, mert ehhez a képviselők nem voltak kelető számmal.

Borza János iskolanyilvántartó négy díjot kért kisegítőül, hogy a népoktatási törvény által előírt kimutatásokat elkészíthesse. A polgármester időközben ugy oldotta meg a tömeges díjokkérdést, hogy kirendelt az iskolanyilvántartó mellé egyet s mivel ezt ő teljesen elégnék véli, ennek a jóváhagyását kérte. A képviselőlet szívesen nozzajátult a polgármester előterjesztéséhez s a gyűlés — amelynek több tárgya nem volt — tizenegy órára véget ért.

— Elhunyt honvédfőhadnagy. Az aradi m. kir. honvédszázadosok egyik rokonzenés, a polgári társaságok előtt is népszerű tisztje halt meg váratlanul rövid szenvedés után: Pálffy Albert főhadnagy. Pálffy néhány nap előtt fürdés után meghűtötte magát, s e meghűléssel szerezte a gyors halált okozó betegséget. Halála vasárnap délután következett be. Temetése tegnap délután 3 órakor ment végbe a felsőtemető halottas terméből a hozzátartozók, bajtársak, barátok és tisztelők nagy részvételével. A temetést dr. Csák Cirják rendfőnök végezte fényes papi szeréddel. Ennek végeztével gyászokocsira emelték az érckoporsót, melynek tetején ott volt az elhunyt kardja, csákoja és szolgálati öve. A temetésen megjelent Lehmann Vince vezérőrnagy, állomásparancsnok, továbbá a honvédszázadosok s a helyőrség több csapatainak tisztikara. A kirendelt díszszázadot Benedikty főhadnagy vezette s ez, mikor a koporsót a sírba engedték, díszüzet adott. A koszorúk szallagjain a következő feliratok voltak:

Feljejtethetetlen Albertemnek — Mama, Isten veled — Jolán, Szeretett Albertemnek — Anka néni, Isten veled — Feri és Mariska, Utolsó üd-

vözzel — özv. Gajdosné, Isten veled — Manci és Misi Albertnek — Baba és Richard, A szeretett bajtársnak — a lugosi 8-ik honvédszázadvezred tisztikara. Unseren guten lieben Freund — Esti und Elli, Dem Kameraden — des 33. Infanterie regiment, Albert öcsémnek — Pista, Isten veled szeretett rokon — Lotti és Rudi, Oszinte részvétünk jeléül — a Hungária kávéház pincérei stb.

— **Kitchener lord balesete.** *Kitchener* lordot, ki mint a burok elleni háború angol fővezére világszerte ismeretes, ma súlyos baleset érte. A lord, aki most tudvalevőleg India kormányzója, Simlában sétaképen lovagolt, s a lova egy alagutnál megrokkosodván, ledobta nyergéből Fél csigra feküdt a földön, míg több kuli rátalált, s hozzájárult, hogy Simlába vitte. *Kitchener* súlyos csonttörést szenvedett.

— **Nyomdász-sztrájk Makón.** Amí mostanában rövid pár hó alatt bejárta az ország nagyobb vidéki városait, Makón is megjelent, kiűtött a nyomdász-sztrájk. A központ megbízottja tegnap reggel érkezett Makóra. Rövidesen elintézte az ügy főbb részét, azután átment Hódmezővásárhelyre s ma reggel a szedők és gépmesterek mindkét városban benyújtották a munkadíj-szabályzatot a nyomdatulajdonosoknál, délig adva határidőt annak elfogadására. A követelések körülbelül ismertek már a közönség előtt. Makó a IV-ik fizetési osztályba van sorozva, hol a heti fizetés minimuma 20 korona s két segéd után egy, hat segéd után pedig legfeljebb két tanonc alkalmazható a nyomdában. A követeléseket a nyomdatulajdonosok nem teljesítették, erre aztán a szedők déli 12 órakor az összes nyomdában beszüntették a munkát. Makón tényleg nehéz helyzetek vannak a nyomdatulajdonosoknak. Munka kevés van, sokszor egyáltalán nincs s ami volna is, rendkívül olcsón készítik, mert nagy a konkurrencia. Két lap van a városban, a *Maros* és a *Makói Hírlap*, mindkettő hetenkint kétszer, vasárnap és csütörtökön jelenik meg. Ezeket a tulajdonosok vagy megkisebbitve jelentetik meg, vagy beszüntetik a sztrájk idejére. A sztrájk révén 11 ember van munka nélkül, de ezek is bő kárpótlást kapnak a központtól.

— **Helyettes kerületi orvos.** A főispán a városnál *Ottó* Dániel dr. elhunytával megüresedett kerületi orvosi állás tennőinek ellátásával, mint helyettes, *Prohászka* László dr. eleki orvost bizta meg.

— **Sztrájk után.** Győrtől is véget ért immár a nyomdai alkalmazottak sztrájkja. A szedőknek a nyomdatulajdonosok a béremelést megadták, éppen úgy, mint Aradon. Ma aztán az összes győri nyomdatulajdonosok együttes nyilatkozatot tettek közzé, melyben kijelentik, hogy a béremelés arányához képest a nyomdai munkák árát 25 százalékkal fölemelik.

— **A megyei közkórházról.** *Posgay* István dr., az aradmegyei közkórház főorvosa megkezdte szabadság-idejét, a melyet Budapesten fog tölteni.

— **Betörő-építőmester.** A fővárosi rendőrség vasárnap letartóztatta *Molnár* Imre építőmestert, akit a többi közt az a súlyos bűn terhel, hogy tettése volt az 1898-ban elkövetett szegedi negyvenezer koronás betörésnek.

A letartóztatás a következőképpen történt: Tegnap beállított egy fiatal ember *Scacid* G. arany- és ezüst-öntvényező Holló utca 6. számú lakására, ahol több ezer koronát érő arany- és ezüst-öntvényt kínált megvételre. Azt mondta, hogy szegedi ékszerész. Az öntvényezőnek gyanús volt a fiatal ember. Valamegy ürlügyvei a lakásán tartotta az idegent, közben pedig értesítette a főkapitányságot, ahonnan *Pataky* Gyula detektív ment ki az öntvényező lakására. Az aranyrudakat kínáló idegent, bevitte a főkapitányságra, ahol a fiatal emberről megállapították, hogy *Molnár* Imre, szegedi születésű, 29 éves, szegedi építőmester. Azt vallotta, hogy az arany- és ezüst-rudakat egy szegedi ékszerész adta át neki, hogy a fővárosban értékesítse. A vallatás során *Molnár* zavarba jött és a következő romantikus

történetet mesélte el: Ez év június hónapjában Szegeden a Zerge-utca 7. számú házat építette. A földásánál egy fél literes bögrét talált, amely tele volt régi arany- és ezüstpénzzel. A régiségeket összeolvastotta és most értékesíteni akarta. A rendőrség természetesen nem hitt a mesének. Táviratoan kérte a szegedi rendőrséget, hogy hallgassa ki a Molnár ott lakó feleségét. Molnárné a kihallgatáskor azt vallotta, hogy férje négy évvel ezelőtt a Felsőbánya-utcában egy menekülő embert üldözött, aki futás közben egy dobozt hajított el. A doboz tele volt arany és ezüst ékszerekkel. Ezt olvastották rudakba. A sok ellentmondás bizonyossá tette, hogy Molnár bűnös uton jutott a drágasághoz. Megmotozták és temerdek zálogcédulát találtak nála, amelyek mind arany- és ezüstneműről szóltak, kikutatták, hogy Molnár pénteken este a budai Szarvas szállóban szállott meg, ahol *Mold* Lajos szabadkai kereskedőnek írta be magát. Mindez a körülmény nagyon gyanússá tette az elfogott embert. Alapos a gyanu, hogy Molnár Imre részben abban a betörésben, amelyet 1899-ben Szegeden *Fried* ékszerész boltjában követték el és ahonnan negyvenezer koronát érő ékszert elloptak. Valamint részben abban a betörésben, amelyet most októberben *Pósz* szegedi ékszerésznél követték el és ahonnan ugyancsak nagy összeget érő ékszert vittek el. Ezt a gyanut megerősíti az is, hogy a *Pósz*-féle betörésnél gyanusított ember személyleírása teljesen raillik Molnáréra. Sőt a szegedi rendőrség akkor azt is tudta, hogy a betörő M. I. betűk miatt levelez Budapesten lakó cinkosaival. Molnár Imre neve is M. I. betűkkel kezdődik. Érdekes, hogy Molnár Imre tekintélyes építőmester volt Szegeden és az urí társaság szívesen fogadta a „vagyonos“ házaspárt. Molnár Imrét Budapesten, a feleséget pedig Szegeden letartóztatták.

A mint lapunknak táviratozzák, a Szegeden letartóztatott *Molnár* Imrené ma beismerő vallomást tett. Elmondotta, hogy 1899. március 23-24. közötti éjszakán *Fried* Károly szegedi ékszerész boltját a férje törte fel. A pince boltzatot kibontva hatolt az üzletbe, ahonnan 10 ezer koronát érő ékszert lopott el. A betörő építőmestert átadták már az ügyészségnek.

— **Uj telefon-előfizetők.** *Szél* Ernő posta-táviró főnök a következő felhívást teszi közzé: A távbeszélő előfizetőket van szerencsém felkérni a legutóbb kiküldött névsorban az alábbi új előfizetőket bevezetni: 266. szám alatt *Raicu* Demeter birtokos. 310. szám alatt *Mairovitz* Emil ipartelepeinek városi irodája. 368. szám alatt *Fixek* István nyug. m. kir. honvéd százados. 435. szám alatt *Paikert* Henrik nagybirtokos. 486. szám alatt *Neumann* Hermann borkereskedő. 491. szám alatt *Oravetz* Miklós faterape, továbbá a következőket törölni: *Szilvássy* László dr. ügyvéd 340. számot, *Szirmai* Antal 368. számot.

— **Rádika is meghalt.** Több mint egy éve, hogy egész Páris lázban égett *Dódika* és *Rádika* miatt. *Dódika* és *Rádika* összenőtt szíami ikrek voltak, a kiket orvosi műtéttel elválasztottak. Nagy izgalomban lesték akkor a tudósok és laikusok életben marad-e a két elválasztott szíami gyerek. Az egyik, *Dódika* nem bírta el az egyedüllétet: nem volt arra teremtve, hogy egymagában éljen. Rövidel az operáció után meghalt. A másikat: *Rádikát*, a ki életben maradt, egy márkíné vette a gondjába és neveltette. Azonban *Rádika* se tudott magában sokáig élni. Tüdővést kapott, es — a mint egy párisi telegramm jelenti — ma meghalt. Utána ment *Dódikának* . . .

— **Uj szeszgyáros cég.** Az aradi *Bing* és *Löbl* cég bérbe vette *Korb* Tivadar báró jószágügyi mezőgazdasági szeszgyárát és finomítottát s azt a mai napon üzembe is helyezte.

— **Öngyilkos házaspár.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Moskovits* Lajos házfelügyelő, a ki *Temesváry* Adófnak tizenegy házát kezelte, ma a számadásának vizsgálata alkalmával azt vette észre, hogy ötezer forintot nem tud elszámolni. Ezért a feleségével együtt az öngyilkosságra határozották magukat. Mind a ketten elmentek a Hungária fürdőbe s ott fölvágták az

ereiket. Az asszony még fölgyógyulhat, de a férj életben maradását nem remélik az orvosok. Mindkettőjüket a Rókus-kórházba szállították.

— **Tűz a Deák Ferenc-utcában.** Ma délután négy órakor erősen kongattak a városbáz tornyában, a Deák Ferenc utca 23 számú *Stampfl* féle ház felett hatalmas füst volt látható. A tűzoltók teljes felszereléssel meg is jelezték a helyszínen, de dolguk nem akadt, mert csak egy néhány köteg papírcsomag égett el özv. *Zsiros* Mihályné padlásán. A kár jelentéktelen.

— **Öngyilkosság.** *Buttyini* levelezőnk írja: *Herbei* Zénie hódosi negyvenhárom éves földmives ma délelőtt, a háza konyhájában fölakasztotta magát. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

— **Meggyilkolt házaspár.** Rémes gyilkosság történt a győr-sopron-ébenfurti vasuti vonal 20. számú őrházában, a mely Sopron és Raif között fekszik az erdőszélen. *Pap* György pályőr lakott ott a feleségével. Tegnap reggel az öreg házaspár egyik fia meglátogatta szüleit és elborzadva látta, hogy mindkettőjüket az éjjel meggyilkolták. Azonnal jelentést tett a rémes esetről és a vizsgálóbizottság rögtön kiment a tett színhelyére. A hatóságok emberei a helyszínen megállapították, hogy *Pap* Györgyöt és nejét súlyos csavarhúzó vassal verték agyon. A csavarhúzó-vas egy nusáng végére volt kötve, hogy a rabló-gyilkos annál nagyobb erővel sujtthasson. *Pap* Györgyöt tarkón, nejét pedig, aki boltan is még kezében tartott egy lámpát, homlokán sujtotta a gyilkos; mindkét csapás oly erős volt, hogy az öregek életét azonnal kioltotta. A gyilkosságnak este 6 és 7 óra közt kellett történnie, mert *Pap* a kiscelli vonatot még följegyezte ellenőrzési könyvében, de már a budapesti vonatot nem. A holttesteken a hullamelevség már nagyon is ki volt fejlődve, sőt már hullafoltokat is észre lehetett rajtuk venni. Midőn a vizsgálóbizottság a helyszínen megjelent a házban volt négy kis macska éppen a *Pap* koponyájából kifécsesent agyvelőn nyalakodott. — Az őrház ugyanis zárva maradt s így senki sem vigyázhatott a holttestekre. A nyomozás a tettes vagy tettesek iránt teljes erővel folyik. A soproni rendőrség megállapította, hogy *Pap* György Sopronban a múlt hetivásáron egy tenenet adott el. Nagyon valószínű, hogy a tehen árást sejtette meg a gyilkos a vasuti őrház szegény lakóinál s ennek kézrekerítéseért követte el szörnyű tettet. — Viszont azt is állítják, hogy *Pap* még a pénteki hetivásáron egy másik tehenet vett. A rendőrség közegei az egy szobából és egy konyhából álló őrházacska belsejét földulva találták, a mi szintén a mellett szól, hogy a gyilkos kirabolta *Pap*ékat.

— **Vasuti szerencsétlenségek.** Három helyen történt tegnap vasuti szerencsétlenség, melyek közül a legnagyobb a new orleansi volt. Kentwoodnál az Illinois központi vasut egyik futárvonata egy személyvonattal ütközött össze, miközben negyven ember szörnyen halt és huszonhárom megsebesült. A legtöbb áldozat néger volt. Montebello állomás közelében tegnap délelőtt egy a vágányra tett bomba fölrobbantott egy vasuti kocsit. Szigorú vizsgálatot indítottak, mert újabb merénylettől tartanak. A harmadik vasuti szerencsétlenség Bécs-Ujheiden történt. Innen táviratozzák, hogy *Steinhaus*bol a Semmeringben eiszabadult több teherwaggon és nagy sebességgel rohant a leendő vasutvonalon *Mürzzuschlag* felé. A *Mürzzuschlagi* állomáson éppen egy tehervonatot rendeztek, a mikor az eiszabadult waggonok beleütköztek a tehervonatba. Egy *Pirsche*ga nevű vonatvezető az összeütközéskor a kocsik közé került s testét darabokra szaggatták a szétzúzott vaggonok. A szerencsétlen ember menten meghalt. Tíz vasuti kocsi szilánkokká tört.

— **Feltűnő!** Legolcsóbb és legjobb bevásárlási forrás mindennemű csakis elsőrendű finom

ékszerek, brilliáns áruk, ezüstevészközők egész kassettikban, valamint díszesüst és ajándéktárgyakban. Szigorú szolid árak! Kitűnő pontos kiszálgatást jótállás mellett. *Weinberger Ferenc* jóhírű ékszerészünknél, Andrassy-tér, Központi szálló épület. Saját elsőrendű ékszerjavító és készítő műhely. Városi és megyei telefon 439.

Minden nőnek tudnia kell, hogy a párisi és bécsi kiállításon arany éremmel kitüntetett Balassa féle valódi angol ugorkatej azonnal eltünteti szeplőt, májfoltot és mindennemű tisztátanságot az arcról és annak gyönyörű üdéséget, fiatalságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindenki vegye meg még ma. Ara 2 korona, hozzávaló ugorka szappan 1 kor. 3 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1.20 és 2 kor. Kapható Balassa Kornél gyógyszerárában Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz ura-nál, Krausz Elemér és társai drogueria üzletében, Földes Kelemen gyógyszerárában, Tábor Gyula gyógyszerárában Pécskai ut 18 sz., ahonnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék Balassa féle ugo katejet kérni.

Bontolin fog-creme a legkedveltebb fogszéplő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papirkereskedő urat (Minorita palota. — Telefon 265. szám) képviselősséggel ruhaztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

A marha és a főmarha.

(Szocialista sajtópör.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 16

A *Népszava*, a szocialisták lapja „Ázsiából” című rovatában szokta szövé tenni a vidéki közigazgatási hatóságok ama határozatait, amelyeket sérelmeseknek tart a pártra nézve. A lapnak 1902. július 22-iki számában három újabb esetről közölt tudósítást, amelyben az esetek kapcsán élesen megtámadta *Bigé György* nagyváradi és *Krasznay Mihály* sikiósi főszolgabírákat, valamint *Thurszky Jenő* zombori rendőrkapitányt. A megtámadt közhivatalnokok fölöttes hatóságaik úján fehatalmazták a budapesti királyi ügyészséget, hogy rágalmozás címén indítson pört a cikk szerzője ellen. Az ügyészség ez alapon indítványt tett és vádiratot nyújtott be a budapesti büntetőtörvényszékhez, amely vád alá helyezte a cikk szerzőjét, *Sterbinszky Lipót*ot. Ma volt ebben az ügyben a főtárgyalás a budapesti esküdttörvényszék előtt. A cikk inkriminált részéből kiemeljük a következőket:

„Ez a *Bigé György* (főszolgabíró) egyszer már a mezőtelegi „gyárosok érdekei szempontjából” betiltott egy népgyűlést; akkor *marha* is, gazember is, de legalább őszinte volt. Most meg az „iparosok és gyári munkások szempontjából nem engedélyezhető a népgyűlés” Biharországban, ahol a magyar szabadelvűség atyja, *Tisza Kálmán* volt a vezér évtizedeken át. A főszolgabírák hívek maradnak *Tisza* szelleméhez, amely egyet jelent a leghamisíttatlanabb ázsia. zsarnoksággal és mindennemű szabadság legdurvább eltiprásával. *Bigé* t deresre kellene huzatni gaztetteiért.”

„Legutóbb bemutattuk *Krasznay Mihály*t, a sikiósi főszolgabíró, aki ujbezdáni társaink szervezkedését teszi lehetetlenné. Legutóbb is hozott egy végzést, amely elien nem felebbzésnek van helye, hanem örültek házának, ahová *Krasznay Mihály*t sürgősen be kellene csukni, akkor nem kívánna sem rendőrséget, sem vezetőséget, sem megfelelő teret egy népgyűlés számára.”

„A jó főszolgabírák után áttérhetünk Ázsia egyik legelvetemültebb rendőrkapitányára, *Thurszky Jenő*re, akin az örültség rohamai vesznek mindannyiszor erőt, ahányszor szocialistát lát, vagy szocialistát kell üldöznie. A zombori iparosifjak önképző egyletéről besugták a főmarháknak, hogy a szocialisták el akarják azt foglalni. Ő erre, mint egy kiéhezett fenevad, megtette azt, amire Ázsiában csak a Perczel féle kivételes állapotok derekán merészkedtek: betiltotta az egylet összes gyűléseit, bekérlette az alapszabályokat és megparancsolta, hogy ezentul a választmányi ülése-

ket is be kell nála jelenteni. Ugyanaznap beidézte *Tilgner Mihály* sztaszövő-mestert és felszólította szemenszedett grombaságok közepé, hogy bocsássa el összes segédét, mert azok mint bitang szocialisták. *Tilgner* természetesen tagadólag felelt a leütai való kutyának.”

A tárgyaláson *Zsitvay Leó* kuriai bíró elnökölt; a közv. dat dr. *Gaal Endre* királyi ügyész képviselte, a védelmet dr. *Bródy Ernő* látta el. Az esküdtek kisorsolása után az elnök a vádlottat hallgatta ki.

Sterbinszky Lipót ácssegéd az elnök kérdésére kijelenti, hogy az inkriminált cikkeket ő írta és elvállalja a törvény előtti felelősséget.

Dr. *Bródy* védő kéri az eljárás megszüntetését elévülés címén, mert az ügyészség csak a törvényben előirt hat hónap letelte után emelt vádat. A királyi ügyész ezt tagadja. A törvényszék rövid tanácskozás után úgy határozott, hogy végleges döntés előtt nyilvános ülésen kívánja fölvenni a bizonyítást az elévülés kérdésében. Kihaligatták *Kállay* vizsgálóbíró, t és a törvényszéki iktatót, akik igazolták, hogy a följelentés elkésve érkezett a törvényszékhez. A bíróság újra visszavonult és kimondta, hogy az eljárás elévült és ennek alapján a vádlottat fölmentette.

MULATSÁGOK.

(=) **Táncvigalom Mezőkovácsházán.** A mezőkovácsház. önálló iparosok fojyó hó 14-én a Központi vendéglő összes helyiségeiben sikerült zártkörű táncvigalmat rendeztek, melyen jelen voltak:

Urasszonyok: Kádas Mihályné, öz. Farkas Jánosné, Vadassy Gyulané, Pap Mihályné, Heckvig Lajosné, Farkas Lázárné, Roth Salamonné, Weisz Lajosné, Kugler Józsefné, Braun Mórné, Braung Ignácné, Male Zoltánné (M. Bánhegyes), öz. Söki Béláné, Grünfeld Arminné, Gaal Mátyásné, Rohony Jánosné, Szabó Pálné, Ander Szilárdné, Molnár Ferencné, Egető Jánosné, Gaal Jánosné, Rosenthal Ignácné.

Leányok: Selmeczy Piroska, Balázs Matildka, Pap Róza, Vadász Mariska, Schmidt Róza, Fischer Hermin, Horváth Erzs, Male nővérek (M. Bánhegyes), Farkas Giza, Rosenthal Ilona, Rosenthal Amália, Harsányi Lővérek.

TÖRVENYKEZÉS.

§ Az esküdtszéki tárgyalás elnapolása. A mára kitűzött esküdtszéki tárgyalást, melyen *Muresán Lázár* bűnügye lett volna tárgyalandó, a bíróság elnapolta, mert három tanu nem kápotott idézést.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsze.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 16

Dejtársad. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv korlátozott. Bányadi irányzat mellett 19,000 métermázsá került forgalomba, közben néhány fillérral olcsóbb árakon. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás esős.

Készlet. Változatlan.

Zárlat 18 órákor:

Buza 1904. áprillisa	7.73 — 7.74
Rozs 1904. áprillisa	6.73 — 6.74
Zab 1904. áprillisa	5.53 — 5.54
Tengeri 1904. áprillisa	5.26 — 5.27
Ropce 1804. augusztusra	11.80 — 11.90

Zárlat 5 órákor:

Buza 1904. áprillisa	7.72 — 7.73
Rozs 1904. áprillisa	6.70 — 6.71
Zab 1904. áprillisa	5.53 — 5.54
Tengeri 1904. áprillisa	5.26 — 5.27
Ropce 1904. augusztusra	11.80 — 11.90

S z e s z ű l e t.

— November 16. —

Más jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter 3, beleértve 70 korona fogyasztási adót. **Árszárított mosók** 12*30—13— korona mmázsánként.

Budapest-kőbányai sertéskezeskedelem.

— November 16. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban 108—9 fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 115—6 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 115—6 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 115—6 fillérig.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

W. J. S. Csupán a dohányzás legszükségesebb kellékeit: gyufát, cigaretta papírt, szipkát szabad eladni. Pipát, dohányzacskót és ilyesmit nem.

IDEGENEK ARADON.

— November 15. —

Fehér Kereszt szálloda. Zinner Bernát utazó Bécs. — Gottesman Emil gyáros Remscheid. — Engelsman Antal utazó Budapest. — Baranyai I. honvédtábornok Szeged — Braun Armin utazó Budapest. — Kolman Rezső utazó Bécs. — Simkovits József utazó Budapest. — Schlongar János utazó Budapest. — Weinsheim Márk birtokos Belényes. — Deutsch Mór kereskedő Temesvár — Kunst Róbert utazó Bécs. — Ifj. Madarász János szerkesztő Kassa. — Dietrichstein Mór utazó Bécs. — Brüll László ékszerész Budapest. — Olasz Vilmos utazó Budapest. — Balonesku Ferenc utazó Frankfurt — Pollák Henrik utazó Bécs. — Fischer Mát. as utazó Bécs. — Prieger Armin utazó Budapest. — Kolloday Ferenc utazó Budapest. — Buda Ottó vendéglős Magyar-Ovár. — Meller Lajos utazó Budapest. — Heu János magánzó Budapest. — Fodor József mérnök Makó. — Körtési Gyula birtokos Beeskerek. — Krolupa Lajos ügynök Budapest. — Wachenhausen cs. és kir. intendáns Temesvár.

Központi szállod. Ujj János főmérnök Kisjenő. — Martin Mátyás birtokos Datta. — Szivy Ede községi bíró Datta. — Galich Emil kereskedő Fehertemplom. — Pollák Mór utazó Budapest. — Szabadkay József körjegyző Hertelendfalva — Lammerger Emil kereskedő Vágújhely. — Kraisse Ottó utazó Bécs. — Sernberger Gyula kereskedő Budapest. — Kieffel Mátyás utazó Bécs. — Rosenfeld Gábor utazó Bécs. — Geilert Ignác utazó Budapest. — Neumann Adolf utazó Bécs. — Altorjay Imre csendőr ezredes Szeged. — Klein János utazó Bécs. — Magazinier Albert utazó Prága. — Grimm Miksa utazó Bécs.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szmv. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
	Személyvonat este 9.05
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvoat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat este 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56
	Pankotáról sztv. este 9.20

Motormenetek

Arad—Városháztér és Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel 8.04	Mezőhegyes felől reg. 6.43
Battonya felé d. u. 12.01	Battonya felől d. e. 11.30
Mezőhegyes felé este 5.29	Battonya felől d. u. 4.01

Arad—Uj-Szent-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg. 7.13	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.50	Kétegyháza felől d. u. 5.58

CSARNOK.

Eupraxia.

Irtá: Vlahatza Alexandrije.

I.

Még nem volt tiz esztendő, amikor az apja kolostorba vitte.

Az apáca fejedelemasszony sokáig nézett rá, megsimogatta dus, aranyzóke, sekelyes haját. A leánya időnkint felemelte a tekintetét, bájos féltékenységgel körül nézett, majd az apácáfőnökre emelte a szemét, nézte a rózsafüzért, amelyet az óra ketyegéséhez hasonló egyformasággal morzsolt, majd a barna szőröcsuha vont a magára a figyelmét, amelynek redői a földre nyultak.

A tisztelendő nővér bizonyára nem volt tulajdonképpen lány szivű, de mégis szájalom fogta el, amikor ezt a bájos, szép gyermeket látta s önkénytelenül megkérdezte az apától:

— Hogy tud megválni, uram, ettől a gyermektől?

— Bizony, testvér, vérzik a szívem miatta, de mit tegyek? Az anyja megbalt, szegény vagyok, magam is csak nehezen cipelem az élet terhét s mindennap várom a halált.

II.

Mindenki szerette ezt a nagyszemű, tiszta nézésű leányt, a nyugodt mozdulataival, naiv kérdéseivel, szomorú szépségének a varázsával, amelyről még nem volt tudomása.

A napjai oly egyformaságban teltek, mint a feledés, abban a világban, amelyben nincs változás. Mindig ugyanazok a végnélkül való imádságok, ugyanazok a melabus énekek, ugyanaz a suhogása a hosszú, fekete apácaköntösöknek, amelyek eleinte még az álmában is megjelentek.

Végül aztán megszokott mindent. Ha imádságra hitt a harang, ő volt elsőnek a helyén.

És mily szép volt, amikor belekezdett az énekébe, lágyan, könnyedén ringatva a fejét és ezüst csengésű hangja beleolvadt a többi testvér vonta: ott „Uram irgalmaz”-jába.

De az élet, amelyet élt, a világ, amelyben mozgott, neki mind idegen volt. Sohasem igyekezett azon, hogy megértse mindazt, amit látott, hallott, amit érzett. Nem unakozott, nem vágyott haza. Ugy érezte, mintha már a születésétől fogva mindig itt élt volna a kolostorban.

Mindent megtett, amit parancsoltak neki; nem panaszkodott semmi miatt, nem kívánt semmit. Csak egyszer kérte, hogy adjanak neki is egy ilyen apáca köntöst és a fejedelemasszony, meghatottan az ártatlansága miatt, megcsókolta s megígérte, hogy teljesíteni fogja ezt a kérését, de csak ha majd már nagy lesz. Ő ugyan meg volt győződve róla, hogy már elég nagy, de megelégedett ezzel a felelettel s nem szólt semmit.

III.

Beköszöntöttek a hosszú téli éjszakák. Mint a homályos üveg, olyan fénytelen az ég. A hold messze hórétkekre veti sugarait.

A kolostor csöndes mint a temető s aludni látszik mélyen. Csak egyetlen ablakból verődik ki fény sugar. Fekete köntösben, hanyagul elnyújtva az ágyon, fekszik a fiatal Eupraxia testvér és olvassa „Pál és Virginia”-t. A fejé ónsúlylyal nehezedik kezére, a könyöke bele-mélyed a párnába. Fátyol borul a szemére. De mindjárt készen lesz, alig van hátra néhány oldal. Az arca mind jobban elkomorul... és mennyire megvan rendülve, amikor a tenger mélye annyi szerelmet, annyi álmot nyel s temet el a hideg hullámaiba.

A fájdalom majd megfojtja és könyek égnek az arcán.

A történet szomorú vége, amelyet való igaznak képzelt el, amelybe ennyire bele lettek vonva szunnyadó érzelmei, minden erős visszhangra lett ennek az életnek a mélyében, amely előtt oly idegenek voltak az életnek szenvedélyei, viharai.

Nem tudott elaludni. Eloltotta a gyertyát, hogy egyedül legyen önmagával a nesztelen sötétségben. Egész árja a zavaros gondolatoknak rohanta meg és mintha ütés érte volna, kábultan dőlt a feje a párnára. Lassankint megtisztultak a gondolatai és emlékezetében föltámadt véghetetlenül szomorú gyermekkorának az ide-

je. Látta a gyöngye gondtelt anyát, aki összetört a keservek terhe alatt, amelyeket minden nap-pal törhetetlenebbé vált léte nyújtott.

Most először volt tisztában mindennel — eszébe jutott az örökös viszálykodás, amelynek zajára éjente felébredt, amikor az apja dühösen jött haza, miután a pénzét eljátszotta. Látta a szegény anyját, akit még két nappal a halála előtt a semmirekélő, aki az életét s a vagyonát tönkretette, — megvert. Egész örvénye a megaláztatásnak és gyötrelmeknek volt ez!

Eszébe jutott, hogy mint nyolc esztendő árva, akivel senki sem gondolt, hány napig éhezett, hogy adott el az apja mindent, hogy ki-elégítse a szenvedélyét, hogy súlyodt aztán a nyomoruság legutolsó fokára s hozta el a legnagyobb kétségbeesésében ide, hogy megszabaduljon tőle. Csak most értette meg, mennyit túrt s mily mérhetetlen szenvedések vártak még rá.

Mintha az érzelmei mély álomba merültek volna a tizenkilenc esztendő alatt, amelyet szomorúságban, sivárságban töltött el. Amikor dus aranyhaj t fűrtönkint nyeste el az olló, az egyik testvér, aki még nem veszítette el az élnkségét, szánalmas tekintettel kérdezte:

— Nem sajnálod?

— Miért sajnálnám? — felelte mosolyogva, legalább könnyebb a fejem.

Azóta apácaköntöst visel és Eupraxiának hívják.

(Folytatása következik.)

NAPIREND.

November 17. Kedd. Róm. kath. naptár: Gergely. — Protestáns naptár: Gergely. — Görög-keleti naptár (november 4.): N. Joannic. — A nap két óra 53 perckor, nyugszik 4 óra 4 perckor.

Könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11¹/₂—12¹/₂ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1¹/₂—2¹/₂ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereklje-museum helyisége mellett álésterem.

Időjárás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött avaratati szerint a mai napra a következő időjárás várható: Boros, ködös, enyhe, elvélve csapadék.

Huzás

már folyó évi november hó 19., 20.

Tessék

a következő szerencseszámok közül választani:

34646	4266	34636	
4272	65125	53973	91773
65107	91760	53959	

Ezen

Osztálysorsjegyek

kizárólag csak nálunk kaphatók és megrendelhetők.

Ára:

Egy nyolcad	Kor. 1.50
Egy negyed	Kor. 3.—
Egy fél	Kor. 6.—
Egy egész	Kor. 12.—

Aradi Ipar- és Népbank

pénzváltó-üzlete Aradon, Fehér-Ke-reszt épület. 2336

Megyei és városi telefon sz. 100.

SIMALYA KÁROLY

Arad és vidéke polgári temetőrendező váMalata.
Arad, Andrásyter 20. Telefon: 515.

Ozv. Pálffy Rikhardné szül. Mihálko vics Zsófia mint édes anya, Pálffy János, Rikhard, Jenő, István és Szilárd, mint tevérek a maguk, ugy számos rokonaik nevében is mélyen megtört szívvel jelentik a felejtethetlen fiu, testvér, sógor, rokon és barát

PÁLFFY ALBERT,

m. kir. honvédfőhadnagyak,

1903. évi november hó 15-én d. u. 3 órakor, életének 30-ik évében, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát.

A boldogultnak földi maradványai november hó 16 án, d. u. 3 órakor fognak a feiső temető halottas terméből külön sírheiyen örök nyugalomra tételni.

Az engesztelő gyászmise áldozat november hó 17-én d. e. 10 órakor fog a helybeli főtisztelendő Minorita-tyák szent-egyházában az egék Urának bemutatatni. Aradon, 1903. november 16.

Legyen a hant könnyű kisznevedett porai felett!

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik feledhetlen nőm temetésén személyes megjelenésükkel iparkodtak nagy fájdalommat enyhíteni, ez uton mondok hálás köszönetet.

Különösen köszönetet mondok azon nagybecsült ismerőseimnek és jóbarátaimnak, kik a megboldogult ravatalára koszorut helyezni szivesek voltak.

Arad, 1903. november 16.

2421

Kovács Antal.

Most jelent meg

Dárdai Sándor

Közigazgatási

Törvénytár

3-ik legújabb (1903. évi) kiadása.

10 kötet ára **120 korona.**

Kapható:

INGUSZ I. és FIA

könyvkiadóhivatalában Aradon,

Weitzer János- (Templom) és Kazinczy-utca sarkán.

Városi és megyei telefon szám: 517.

Nemzeti színház.

Bérlét 48. sz.

Páros.

Kedden, 1903. évi november hó 17-én:

HEGYESSI MÁRI mint vendég:

Stuart Mária.

Szomorújáték 5 felvonásban. Irtá: Schiller. Fordította: E. Kovács Gyula.

S Z E M É L Y E K:

Erzsébet	Gazdi A.	Kont gróf	Juhász S.
Stuart Mária	Hegyessi M.	Mortimer	Bónis Lajos.
Schrebury	Mariházi M.	Aubesphire	Németh J.
Burleigh	Győre Alajos.	Melville	Simon Jenő.
Leicester	Könyves J.	Kennedy	Bácsné.
Davison	Juhai József.	Kurl	Gőz Aranka.

Kedde este 7 és fél órakor.

Magy. kir. államv. üztv. Debreczen.

25780—1903. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak debreczeni üzletvezetősége az 1904. és esetleg a következő 1905. és 1906. években szükséges pályafenntartási faanyag szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1904. évben körülbelül az alább kitüntetett mennyiség válik szükségessé:

Erdei fenyő deszka 7 köbméter.
Jegénye fenyő deszka 135 köbm.
Lucz fenyő deszka 4 köbméter.
Tölgyfa deszka 1 köbméter.
Szélmetszetlen fenyődeszka 151 köbméter.

Padolat deszka 0.5 köbméter.
Emelőfa 242 drb.
Metszett erdei fenyő fa 16 köbm.
Metszett jegénye fenyőfa 12 mtr. hossz 216 köbm.

Metszett jegénye fenyőfa 12 m. felül 2 köbméter.

Faragott tölgyfa 4 m. hossz 218 köbméter.

Faragott tölgyfa 7 m. hossz 157 köbméter.

Faragott tölgyfa 7 m. felül szükséglet szerint.

Tölgyfaléc 6 köbméter.

Fenyőfa lécz 124 köbméter.

Kerítés oszlop fenyőfából 500 db.

Kerítés oszlop tölgyfából 2100 db.

Jegénye fenyőf. palló 101 köbm.

Lucz fenyőfa palló 8 köbméter.

Tölgyfapalló 4 m. hossz 41 k.

Tölgyfapalló 6 m. hossz 19 k.

Tölgy szálf. 62 köbméter.

Fenyő szálf. 19 köbméter.

Az 1904. és esetleg 1905. és 1906. évre szükséges faanyag ugyanazon év április hó 1-ig szállítandók be.

Alulírott üzletvezetőség fenntartja magának a jogot, hogy az 1904. évre történő megrendelés alkalmával a tájékoztató szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fákhoz 40 százalékkal többet vagy kevesebbet rendelhessen, ugyancsak azt is, hogy az egyes évek folyamán 40 százalék erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb 1903. évi november hó 30-án déli 12 óráig nyújtandók be a debreczeni üzletvezetőség I. általános osztályánál.

A bánatpénz pedig, mely a szállítási érték 5%-ából áll, 1903. évi november hó 29-én déli 12 óráig teendő, le az üzletvezetőség gyűjtőpénztárána.

A pályázati feltételek és méretjegyzékek minden üzletvezetőség-nél és kereskedelmi iparkamaránál megtekinthetők, a debreczeni üzletvezetőség által díjtalanul is kiszolgáltatnak.

Az 122291/96. sz. általános szállítási feltételek, és a pályafenntartási fák szállítására vonatkozó 186719/902. számú különleges szállítási feltételek minden üzletvezetőség-nél megtekinthetők és az igazgatóság nyomtatványtárána (Budapest, Andrássy-ut 73/75. sz.) készpénzfizetés mellett megszerezhetők, előbbi 50, utóbbi 30 fillérért.

Elkészve beadott, vagy táviratilag tett, valamint pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Kelt Debreczen, 1903. évi október hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnemelés nem díjazatik.)

Magyar királyi államv. üztv. Aradon.

31062—1903. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

(Kavics és terméskő biztosítása iránt.)

A magy. királyi államvasutak aradi üzletvezetősége az 1904. és esetleg 1905. és 1906. években szükséges kavics és terméskő mennyiségek szállítását szándékozik biztosítani, mely mennyiségek felerészben minden év márcziushó elején, felerészben pedig április hó közepén elszállításra készen kell állani.

A biztosítani szándékolt anyag megnevezése:

Rostálatlan bánya vagy folyamkavics szükséglet szerint.

Rostált bánya vagy folyamkavics szükséglet szerint,

Felépítményi darabolt kavics 40.000 m³.

Utépítéshez való darabolt kavics 2000 m³.

Terméskő válogatott nagy darabokban (0.1 m³-tól 0.15 m³-ig) 2000 m³.

Terméskő közepnagyságu darabokban (0.05 m alu' 0.01 m³-ig) 10.000 m³.

Terméskő kisebb darabokban (0.01 m³ alul 0.003 m³-ig) szükséglet szerint.

Kőzuzalék mint fedő anyag 1000 m³.

Rostaltal szükséglet szerint.

A felépítményi kavicsnak 5—6 cm.-nyi, az utépítéshez kavicsnak 3—0 cm.-nyi nagyságúnak és minden földes anyagtól és zuzaléktól mentesnek kell lennie.

A fentiek magukban foglalják az évenként előreláthatólag szükségletű mennyiségeket, azonban a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének jogában áll a fent kitüntetett mennyiségeket a végleges átengedés alkalmával 50 százalékkal csökkenteni, avagy a szállítási év folyamán 50 százalékkal felemelni.

A biztosított mennyiségnél kevesebb megrendelés esetén szállító a magyar királyi államvasutak

ellen semmi néven nevezendőigényt nem támaszthat.

A fenti anya ok ajánlattételéhez szükséges ajánlati úrpapok, pályázati feltételek az alább felsorolt hivataloknál és az összes kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők, míg az általános szállítási feltételek csakis készpénz fizetés mellett a magyar királyi államvasutak nyomtatványtárána (Budapest, Andrássy-ut 73—75. sz.) 50 fill. áron szerezhetők meg.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati úrlapon teendők.

A szállítás az anyagok szállítására nézve fennálló 129291/96. sz. általános, valamint az aradi üzletvezetőség részéről egyidejűleg kiadott pályázati feltételek alapján eszközölendő, mely feltételek a pályázati határidőig alólírott üzletvezetőség anyag- és leltár beszerzési osztályánál ingyen megszerezhetők, valamint a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőség-nél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az egy koronás magyar kir. okmánybéllyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külcimárel: „Ajánlat kavics és terméskő szállítására 31062/903. sz.-hoz” 1903. évi december hó 5-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez benyújtandók, vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 50%-a készpénzben, vagy állami letétekre alkalmis értékpapirokban 1903. évi december hó 4-én déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztárána teendő le, esetleg oda posta útján küldendő be.

Az ajánlatok fölötti határozathozatal, illetve a szállítás oda itévése az ajánlat felbontásától számított 28 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Arad, 1903. november hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnemelés nem díjazatik.)

Kedvező fizetési feltételek.

Gépműhely, gáz- és benzin-motor építés.

Issael Jakab fiai

ARAD, Andrássy-tér 17. szám.
(Reinhart ház)

Elvállalunk minden e szakmába vágó munkát. Készítünk

új gazdasági gépeket,
gáz- és benzinmotorokat, szivattyukat,
vizvezeték és malomberendezéseket,
bor- és olajsajtókat, valamint ezeknek pontos és szakszerű javítását elvállaljuk.

Ugy helybéli, mint vidéki megrendeléseknek a leg-
rövidebb idő alatt teszünk eleget. Az általunk elkészített gépekért a legmesszebb menő kezességet vállaljuk.

Kívánatra költségvetéssel és tervekkel szolgálunk.

Legmesszebb menő kezesség.

Nagymennyiségű

lécz**eladó**

az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

8270—1903. tükvi sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A borosjenői kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az aradi ipar- és népbank aradi cég és Leizer Antal Szentmártoni lakos végrehajtatóknak, Kodrán Mariucza bokszei lakos végrehajtást szenvedő elleni 1560 és 600 kor., tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az aradi kir. törvényszék, a bjenői kir. járásbíróság területén fekvő és a bokszei 609 sz. telekjegyzőkönyvben A. I. 1. sor. (1151., 1162., 1163.)/b. 2. 1. a. 62. hrsz. számú ingatlan 281 kor. kikiáltási árban az 1903. évi december hó 1. napján délelőtti 10 órakor Bokszei községhez tartozó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladatni, u. m:

1. Ha a kikiáltási áron felül ígéret nem tétetik, az elárverendő ingatlan a kikiáltási áron alól is el fog adatni.

2. Árvereni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 28 kor. 18 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó 30 nap alatt, a harmadikat ugyanazon naptól számítandó 45 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 5%-os kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsában az 1881. december 6-án 39425. I. M. sz. alatt kelt rendeletben előírt módon a buttyini kir. adóhivatalnál, mint bírói letétpénztárnál befizetni. A bánatpénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontja a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíróság telekkönyvi hatóságánál Bokszei, Borosjenőn és Monyoró községek előjáróságainál megtekinthetők.

Borosjenőn, 1903. évi október hó 12-én. A borosjenői kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságnál.

Horváth,
kir. albiró.

PORTER-GZIPÓK

A Szabadság-téren.

Porter Vilmos Nagy Áruháza.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

As apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad és hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal: József főherceg-ut 22. szám.

Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúsító helyein.

Weitzer János toll.

Doboza

2 kor. 40 fill.

Nikkelezett aczéliből. 2252

Kapható: Ingusz I. és Fiánál. Telefon 517.

Két szobás udvari lakás

november 1-től kiadó. Csiky György-utca 18. szám. 2269

Gyógyszerész gyakornok.

Egy hat osztályt végzett intelligens fiatal ember gyógyszerész gyakornoknak ajánkozik. Czim a kiadóhivatalban. 2416

Egy 4 esetleg 5 szobás

lakás november hó 1 ére olcsón kiadó, Halász-utca 27. 1968

Kerestetik

egy középkorú jóra való minden szakácsnő, ki a háztartás minden ágában tökéletes jártassággal bír. Fizetés 20 korona. Czim a kiadóhivatalban. 2403

Telefon 242. sz.

Kalmár * * * * József

villanyműszerész

Kerékpár és varrógép raktára

2071

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Raktáron tartok családi

Singer varrógépeket, karikahajós (Ringschif) gépeket

házi vagy ipari használatra 5 évi írásbeli jótállással, kedvező havi részletfizetés mellett.

Varrógép javítások

jótállás mellett eszközöltetnek.

Arad legnagyobb

óra és ékszerraktára.

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLON-UTCA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Ékszertárgyak,

tört arany és ezüstneműek készpénzért a legmagasabb árrban megvételnek vagy más új tárgyra átcsereletnek. 1897

—Kéretik kísérletet tenni.—

ALAPITTATOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest, Barcsay-utca 8.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.

Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg. 2411

ALAPITTATOTT 1890.

Legfinomabb minőségű kitűnő zamatu friss

TEA-VAJ

kapható állandóan: Dürr Kocsárd, Dürr Gusztáv, Lázár Gyula, Záray Géza, Ring Zsigmond, Éles Armin, Fejér Gyula, Karácsonyi Antal, Färber Lajos és Testvére urak üzletében, valamint az

„Aradi tej- és vajközpont“

Radnai-ut 22. szám alatt levő telepén. 2340

Aki egy csésze jó teát óhajt élvezni, kérje mindenütt a világ legjobb és legfinomabb teáját, és az az

INDRA TEA,

mely Chinának, Indiának és Ceylonnak legfinomabb tea keveréke. — Valódi csak eredeti csomagolásban.

Raktárakat a hirdető táblák mutatják. 2128

Főraktár: Fejér Gyula, Arad.

M. kir. szabadalmazott

Tüzi fecskendők

és hozzávaló mindennemű tömlők (csövek)

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gumi csövek gyári árrakon. A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

K u t a k

a hozzávaló csövekkel gyári árrban

Höngig Frigyes

harangöntőnél 1418

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Mindennemű javítások elfogadtnak.